

**Lietuvos Respublikos
specialiųjų tyrimų tarnybos
2007 metų veiklos ataskaita**

2008 m. kovo 15 d. Nr. L-01-781

TURINYS

IŽANGA	1
▪ Nusikalstamumo statistiniai rodikliai	1
▪ Sociologinių tyrimų rezultatai	2
▪ Pasitikėjimas STT	3
MISIJA, UŽDAVINIAI, PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS IR PRIORITETAI	4
VIDAUS ADMINISTRAVIMAS	4
▪ Struktūra	4
▪ Personalas	5
▪ Finansavimas	5
BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS	7
▪ Ikitęisminiai tyrimai	7
▪ Nustatytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos	10
▪ Pareikšti įtarimai	11
▪ Nuteisti ir išteisinti asmenys	11
▪ Asmenų skundų, pranešimų tyrimas	12
▪ Bendradarbiavimas atskleidžiant ir tiriant korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas	13
KORUPCIJOS PREVENCIJA	14
▪ Korupcijos rizikos analizė	14
▪ Antikorupcinis teisės aktų vertinimas	15
▪ Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimas	17
▪ Įstaigų kovos su korupcija programos	17
▪ Asmenų, siekiančių eiti arba einančių pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigose patikrinimas	17
▪ Korupcijos tyrimai	19
ANTIKORUPCINIS VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS	20
▪ Valstybės tarnautojų antikorupcinis švietimas	20
▪ Antikorupcinis švietimas bendrojo lavinimo ir aukštosiose mokyklose	20
▪ Ryšiai su žiniasklaida	21
TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS	22
▪ Vystamojo bendradarbiavimo projektai	22
▪ Bendradarbiavimas su užsienio šalių giminingomis institucijomis ir tarptautinėmis organizacijomis	22
PASIŪLYMAI DĖL KOVOS SU KORUPCIJA	24
2008-AISIAIS	25

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba – Respublikos Prezidentui ir Seimui atskaitinga, statutiniais pagrindais veikianti valstybės teisėsaugos įstaiga, kuri atskleidžia ir tiria korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, rengia ir įgyvendina korupcijos prevencijos priemones.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 2 straipsnis

IŽANGA

Korupcijos paplitimui matuoti Lietuvoje kaip ir kitose valstybėse tradiciškai naudojami du įrankiai: nusikalstamumo statistiniai rodikliai ir sociologinių tyrimų rezultatai.

NUSIKALSTAMUMO STATISTINIAI RODIKLIAI

Nusikalstamumo statistiniai rodikliai – tradicinis nusikalstamumo būklės vertinimo įrankis, tačiau vien tik juo naudojantis realius korupcijos paplitimo pokyčius įvertinti sudėtinga dėl šiam reiškiniui būdingo itin didelio latentškumo. Nusikalstamumo statistika atspindi tik užregistruotų nusikaltimų duomenis, tuo tarpu dalis iš jų dėl įvairių priežasčių į apskaitą neįtraukiami. Tokių nusikaltimų skaičius niekada nėra tiksliai žinomas. Be to, nusikalstamumo rodikliai priklauso ir nuo papildomų veiksnių, pavyzdžiui: teisėsaugos institucijų aktyvumo, gyventojų nepakantumo korupcijai ir pasiryžimo pranešti apie konkrečius korupcijos atvejus teisėsaugos institucijoms. Tačiau paprastai nusikaltimų registravimo praktika ilgą laiką nekinta, todėl ir išlieka stabilus registruoto bei latentinio nusikalstamumo santykis. Taigi pagal registruoto nusikalstamumo būklę, dinamiką bei struktūrą galima apytiksliai spręsti ir apie atitinkamus latentinio nusikalstamumo rodiklius.

Vidaus reikalų ministerijos Informatikos ir ryšių departamento duomenimis, 2007 metais Lietuvoje užregistruotos korupcinio pobūdžio **nusikalstamos veikos**:

- 65 kyšininkavimai (BK 225 str.), t. y. 10 nusikalstamų veikų arba 13,3 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširtos 44 nusikalstamos veikos (67,7 proc.), o 2006 metais 38 (50,7 proc.);
- 383 papirkimai (BK 227 str.), t. y. 11 nusikalstamų veikų arba 2,8 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširtos 344 nusikalstamos veikos (89,8 proc.), o 2006 metais 311 (78,9 proc.);
- 275 piktnaudžiavimai (BK 228 str.), t. y. 51 nusikalstama veika arba 15,6 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširtos 99 nusikalstamos veikos (36 proc.), o 2006 metais 111 (34 proc.).

2007 metais Lietuvoje užregistruoti **nusikaltimai**:

- 46 kyšininkavimai (BK 225 str.), t. y. 10 nusikaltimų arba 17,9 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširti 28 nusikaltimai (56,5 proc.);
- 211 papirkimų (BK 227 str.), t. y. 48 nusikaltimais arba 18,5 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširti 207 nusikaltimai (98,1 proc.);
- 275 piktnaudžiavimai (BK 228 str.), t. y. 51 nusikaltimu arba 15,6 proc. mažiau nei 2006 metais. Iširti 99 nusikaltimai (36 proc.).

2007 metais Lietuvoje užregistruoti **baudžiamieji nusižengimai**:

- 19 kyšininkavimų (BK 225 str. 4 d.), t. y. tiek pat kaip 2006 metais. Iširta 18 baudžiamųjų nusižengimų (94,7 proc.);
- 172 papirkimai (BK 227 str. 3 d.), t. y. 37 baudžiamaisiais nusižengimais arba 27,4 proc. daugiau nei 2006 metais. Iširti 137 baudžiamieji nusižengimai (79,7 proc.).

2007 metais Lietuvoje užregistruoti **asmenys**, įtariami (kaltinami) nusikalstamų veikų padarymu:

- kyšininkavimas (BK 225 str.): 19 asmenų, t. y. 2 asmenimis arba 9,5 proc. mažiau nei 2006 metais;
- tarpininko kyšininkavimas (BK 226 str.): 2 asmenys, t. y. 1 asmeniu arba 100 proc. daugiau nei 2006 metais;
- papirkimas (BK 227 str.): 342 asmenys, t. y. 30 asmenų arba 9,6 proc. daugiau nei 2006 metais;
- piktnaudžiavimas (BK 228 str.): 74 asmenys, t. y. 14 asmenų arba 23,3 proc. daugiau nei 2006 metais;
- tarnybos pareigų neatlikimas (BK 229 str.): 8 asmenys, t. y. 12 asmenų arba 60 proc. mažiau nei 2006 metais.

Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais užregistruota 72 arba 9 proc. mažiau išvardytų nusikalstamų veikų (kyšininkavimo, papirkimo ir piktnaudžiavimo atveju), todėl galima daryti prielaidą, kad korupcijos paplitimas turi tendenciją mažėti.

2006-aisiais vidutiniškai buvo išaiškinta 54,5 proc. nusikalstamų veikų (kyšininkavimo, papirkimo ir piktnaudžiavimo atveju), o 2007 metais – 64,5 proc.

Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais padaugėjo (31 arba 7,5 proc.) užregistruotų asmenų, įtariamų (kaltinamų) korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymu.

Išaiškintų nusikalstamų veikų ir asmenų, įtariamų (kaltinamų) korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų padarymu, skaičiaus kitimas leidžia daryti prielaidą, kad didėja teisėsaugos institucijų veiklos efektyvumas kovojant su korupcija.

SOCIOLOGINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI

Sociologiniai tyrimai pastaruosiu metu vis dažniau naudojami korupcijos paplitimui vertinti, tačiau jie neretai atskleidžia tik žmonių subjektyvią nuomonę apie korupciją, kadangi skiriasi patirtis, suvokimas ir situacijos vertinimas. Sociologiniai tyrimai atspindi korupcijos kaip reiškinių suvokimą, bet ne realią situaciją. Tačiau suvokimas yra svarbus tuo, kad parodo visuomenės susirūpinimą korupcijos problema ir jos aktualumą, palyginti su kitomis socialinėmis problemomis.

Vienas išsamiausių ir tiksliausių sociologinių tyrimų – nuo 2002 metų atliekamas tyrimas „Korupcijos žemėlapis“. Be to, korupcijos paplitimui matuoti naudojamas ir tarptautinės organizacijos „Transparency International“ skelbiamas korupcijos suvokimo indeksas.

Korupcijos žemėlapis. STT užsakymu „TNS Gallup“ atlikus tyrimą „Korupcijos žemėlapis 2007“ (toliau – tyrimas) atskleista, kad nors gyventojai ir verslininkai neįvertino korupcijos kaip pačios svarbiausios problemos, tačiau apskritai korupciją kaip problemą įvardijo pakankamai didelė visuomenės dalis: 90 proc. gyventojų ir 65 proc. verslininkų.

Tyrimo duomenimis, palaipsniui mažėja manančiųjų, kad korupcija per pastaruosius 5 metus padidėjo (2005 metais taip manė 50 proc. gyventojų ir 38 proc. verslininkų, 2007 metais – 42 proc. gyventojų ir 28 proc. verslininkų). Taip pat daugėja manančiųjų, kad korupcija pastaraisiais metais sumažėjo (2005 metais taip teigė 4 proc. gyventojų ir 7 proc. verslininkų, 2007 metais – 7 proc. gyventojų ir 12 proc. verslininkų).

Dauguma gyventojų (36 proc.) ir verslininkų (42 proc.) mano, kad korupcijos mastas 2007 metais nepakito.

Palyginus korupcijos paplitimo tendencijas su 2005 metų tyrimo duomenimis, galima daryti prielaidą, kad korupcijos didėjimą pavyko pristabdyti.

Per pastaruosius 5 metus nors kartą kyšį nurodė davę beveik pusė Lietuvos gyventojų (47 proc.) ir trečdalis verslininkų (33 proc.).

2007 metais nors kartą kyšį nurodė davę 28 proc. gyventojų. Šis rodiklis nuo 2005 metų beveik nepakito, kadangi tais metais taip teigė 27 proc. gyventojų. Tuo tarpu pastaraisiais metais 17 proc. įmonių vadovų prisipažino, kad jų įmonės atstovai, tvarkydami įmonės reikalus, yra davę kyšių, ir šis rodiklis, palyginti su 2005 metų duomenimis (20 proc.), kiek sumažėjo.

Pasiteiravus apklausos dalyvių, kurie per pastaruosius 5 metus nei karto nedavė kyšių – kodėl nedavė kyšio – kas antras gyventojas ir kas antras verslininkas (52 proc.) nurodė, kad nedavė kyšio todėl, kad nebuvo tokios situacijos, kurioje būtų reikalauta kyšio (tuo tarpu 2004 metais taip atsakė 38 proc. gyventojų ir 31 proc. verslininkų, 2005 metais – 56 proc. gyventojų ir 47 proc. verslininkų). Be to, 30 proc. gyventojų ir 37 proc. verslininkų teigė, kad iki šiol jiems visus reikalus pavykdavo susitvarkyti neduodant kyšių.

Dauguma Lietuvos gyventojų ir verslininkų nurodė, jog jiems neteko imti kyšio nei 2007 metais, nei per praėjusius 5 metus. Per pastaruosius 5 metus kyšį nurodė ėmę 4 proc. gyventojų ir 6 proc. verslininkų. 2007 metais ėmę kyšį nurodė tik po 4 proc. gyventojų ir verslininkų.

Gera tendencija yra ta, kad mažėja pasirengusiųjų duoti kyšį, norint išspręsti problemas (2005 metais taip būtų darę 68 proc. gyventojų ir 55 proc. verslininkų, 2007 metais – 67 proc. gyventojų ir 42 proc. verslininkų). Gerokai padaugėjo verslininkų, kurie kyšio neduotų (2005 metais tokių buvo 32 proc., o 2007 metais – 43 proc.).

Remdamiesi asmenine patirtimi, gyventojai labiausiai korumpuota institucija įvardijo kelių policiją (40 proc. gyventojų, tvarkiusių reikalus su kelių policijos pareigūnais, teigė, kad jiems leido suprasti, jog norima kyšio ar dovanos, o ji davė teigė 48 proc.). Į labiausiai korumpuotų institucijų penketuką taip pat patenka: respublikinės ligoninės/klinikos, teritorinės muitinės, kriminalinė policija, apskričių ir rajonų žemėtvarkos skyriai.

Tuo tarpu verslininkai, remdamiesi asmenine patirtimi, labiausiai korumpuota institucija įvardijo politines partijas, kelių policiją, apskričių ir rajonų žemėtvarkos skyrius, apskrities viršininko administracijas, miestų ir rajonų ligonines.

Apskaičiuota, kad 45 proc. gyventojų ir 48 proc. verslininkų, tvarkant reikalus tam tikroje institucijoje, buvo leidžiama suprasti, jog norima kyšio ar dovanos, o 48 proc. gyventojų ir 39 proc. verslininkų ji davė.

Palyginus kyšio prievartavimo ir davimo tendencijas su 2005 metų tyrimo duomenimis, pastebėta, kad daugelyje institucijų kyšio prievartavimas sumažėjo. Institucijos, kuriose, remiantis verslininkų patirtimi, kyšio prievartavimas nesumažėjo, yra apskričių ir rajonų žemėtvarkos skyriai, Žemės ūkio ministerija, apskrities viršininko administracijos.

Tačiau apibendrinus gyventojų ir įmonių vadovų patirtį, galima teigti, kad per pastaruosius 2 metus beveik visos institucijos padarė pažangą ir tiek gyventojų, tiek verslininkų yra vertinamos kaip šiek tiek mažiau korumpuotos arba net gerokai mažiau korumpuotos. Nuo 2005 iki 2007 metų, gyventojų vertinimu, didžiausią pažangą padarė Valstybinė

mokesčių inspekcija, Valstybinė ligonių kasa, teritorinės muitinės, Sodra, o verslininkų – Valstybinė mokesčių inspekcija, teritorinės muitinės, Registrų centras, Valstybinė darbo inspekcija.

Dažniausiai gyventojai kyšius ar kitokį atlygį davė už siuntimus į reabilitacines sanatorijas (taip teigė 33 proc. tvarkiusių reikalus, susijusių su šia procedūra), žemės paskirties keitimą (30 proc.), nuosavybės teisių atkūrimą (29 proc.), vaikų priėmimą į lopšelius-darželius (17 proc.) ir muitinės formalumų sutvarkymą (17 proc.). O verslininkai – už nuosavybės teisių atkūrimą (15 proc.), viešųjų pirkimų laimėjimą (13 proc.), žemės paskirties keitimą (12 proc.), darbo sąlygų aplinkos tikrinimą (12 proc.), leidimų statybai ir rekonstrukcijai išdavimą, dokumentų derinimą (11 proc.).

Korupcijos suvokimo indeksas. Tarptautinei organizacijai „Transparency International“ kasmet paskelbiant korupcijos suvokimo indeksą (KSI), pasaulio valstybės suskirstomos pagal suvokimą, kiek korupcija yra paplitusi tarp viešojo sektoriaus tarnautojų ir politikų. KSI yra sudėtinis indeksas, išvedamas remiantis ekspertų ir verslininkų apklausomis.

KSI vertinamas nuo 10 (korupcijos praktiškai nėra) iki 0 (labai aukštas korupcijos lygis).

KSI Lietuvoje 1999–2007 metais

Metai	Tirtų valstybių skaičius	Vieta lentelėje	Korupcijos suvokimo indeksas (KSI)	Atliktų tyrimų skaičius	Patikimumo intervalas
1999	99	50	3.8	6	-
2000	90	43	4.1	4	-
2001	91	38	4.8	5	-
2002	102	36	4.8	7	-
2003	133	41	4.7	10	-
2004	145	44	4.6	9	4.0-5.4
2005	158	44	4.8	8	4.5-5.1
2006	163	46	4.8	6	4.2-5.6
2007	180	51	4.8	7	4.4-5.3

2007 metais Lietuvos KSI nepakito, kuris kaip ir ankstesniais metais tesiekė 4.8 balo. Laikoma, kad valstybės, kurių KSI – ne didesnis kaip 5 balai, susiduria su didelėmis korupcijos problemomis ir nesugeba pažaboti korupcijos. Lietuvos KSI gerokai padidėjo 2001 metais (+0.7 balo), o nuo 2001 iki 2007 metų išliko beveik nepakitęs (4.6–4.8 balo).

Lietuva 2006 metais tarp 27 Europos Sąjungos valstybių narių užėmė 20–21 vietas, o 2007-aisiais – 22–23 vietas. Iš 27 Europos Sąjungos valstybių 7 KSI neviršijo 5 balų ribos, taip pat ir Lietuvos.

2007 metais Lietuva tarp 12 naujų Europos Sąjungos valstybių narių užima 8–9 vietas, kurias dalijasi su Latvija (2006 metais Lietuva 6–7 vietas dalijosi su Čekijos Respublika). 6 iš 12 naujų Europos Sąjungos valstybių KSI buvo didesnis kaip 5 balai. Lietuva pateko į likusių 50 proc. valstybių grupę, kurių KSI neviršijo 5 balų.

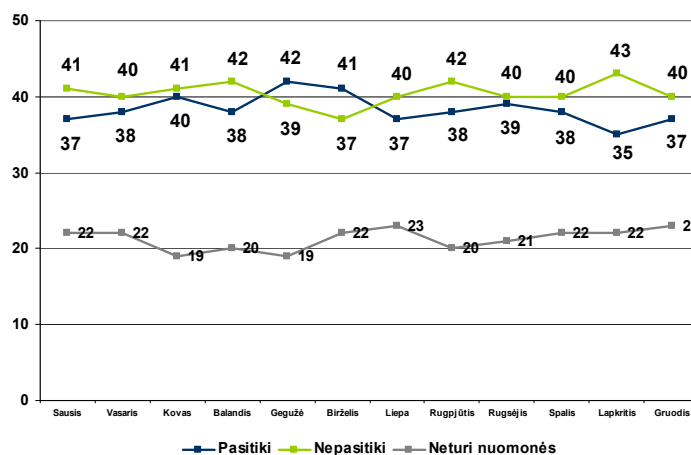
Tiek nusikalstamumo statistiniai rodikliai, tiek ir sociologinių tyrimų rezultatai leidžia teigti, kad pastaraisiais metais korupcijos plitimą pavyko pristabdyti.

PASITIKĖJIMAS STT

Visuomenės pasitikėjimas svarbus tuo, kad potencialiai didina tarnybos veiksmingumą.

2007 metais vidutinis metinis pasitikinčiųjų STT¹ skaičius sudarė apie 38 proc., nepasitikinčiųjų – apie 40 proc., neturinčiųjų nuomonės – apie 21 proc.

Pasitikėjimas STT 2007 metais

¹ Rinkos ir viešosios nuomonės tyrimų kompanijos „Baltijos tyrimai“ duomenys

MISIJA, UŽDAVINIAI, PAGRINDINĖS VEIKLOS KRYPTYS IR PRIORITETAI

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (STT) – viena iš valstybės kovos su korupcija sistemos sudedamųjų dalių.

Misija – mažinti korupciją kaip grėsmę žmogaus teisėms ir laisvėms, teisinės valstybės principams, ekonominei plėtrai.

Uždavinys – saugoti ir ginti asmenį, visuomenę, valstybę nuo korupcijos, vykdyti korupcijos prevenciją ir išaiškinimą.

Veiklos kryptys. STT veikla plėtojama trimis viena kitą papildančiomis kryptimis:

1. Baudžiamojo persekiojimo (tikslas – greitai, išsamiai ir teisėtai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas).
2. Korupcijos prevencijos (tikslas – aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis viešajame ir privačiame sektoriuose).
3. Antikorupcinio visuomenės švietimo ir informavimo (tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie korupciją).

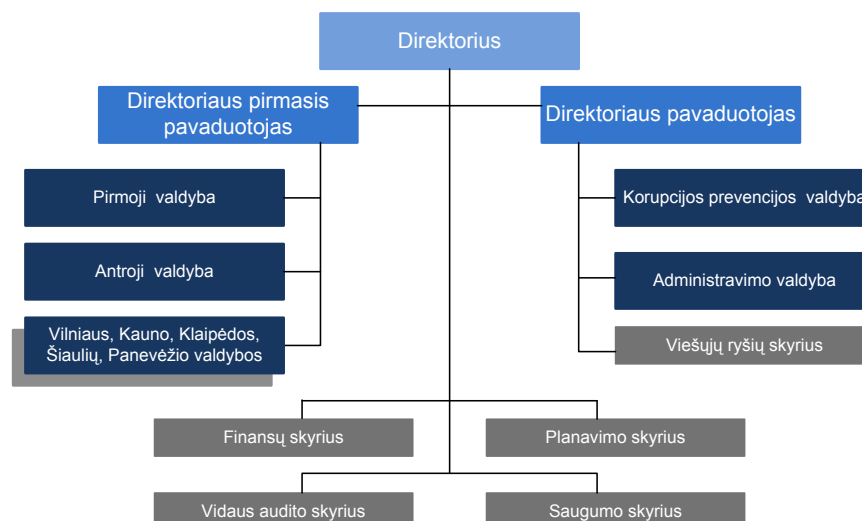
Veiklos prioritetai. STT nustatyti 2006–2008 metų veiklos prioritetai:

- korupcinių veikų, susijusių su valstybės ar savivaldos institucijų teikiamomis administravimo bei viešosiomis paslaugomis, užkardymas;
- korupcinių veikų, susijusių su valstybės ir savivaldos institucijomis, skiriančiomis administracines nuobaudas, užkardymas;
- korupcinių veikų, susijusių su lėšų skirstymu ir pirkimais, vykdomais iš valstybės biudžeto ir ES struktūrinių fondų, užkardymas.

VIDAUS ADMINISTRAVIMAS

STRUKTŪRA

2007 metais STT struktūrą sudarė Administravimo, Pirmoji, Antroji, Korupcijos prevencijos valdybos, 5 teritoriniai padaliniai (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio valdybos), Finansų, Planavimo, Saugumo, Viešųjų ryšių ir Vidaus audito skyriai.

Siekiant pajėgiau kovoti su korupcija, didinti veiklos efektyvumą, operatyvumą, atskirti ir specializuoti padalinių funkcijas, 2007 metais buvo tęsiamas vidaus valdymo sistemos pertvarkymas:

- reorganizuota Operatyvinės veiklos valdyba, įsteigiant dvi savarankiškas Pirmąją ir Antrąją valdybas;
- pradėta Kauno ir Klaipėdos valdybų operatyvinės veiklos padalinių reorganizacija – pasirengta atskirti žvalgomojo ir tiriamojo pobūdžio funkcijas;
- pradėta Administravimo valdybos reorganizacija – pasirengta pertvarkyti materialinio aprūpinimo sistemą.

PERSONALAS

2007 metų pabaigoje STT dirbo 227 darbuotojai, iš jų 202 statutiniai valstybės tarnautojai, 25 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Siekiant išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus, 2007 metais buvo įgyvendintos priemonės, užtikrinančios darbuotojų motyvaciją, karjeros galimybes, t. y. pakeista STT pareigūnų atestacijos tvarka, STT pareigūnų tarnybos laiko pratęsimo tvarka, nustatyta mokymosi kitose valstybėse laiko įskaitymo į STT pareigūnų tarnybos stažą tvarka ir kt.

Kvalifikacija. 96 proc. STT darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą, t. y.:

- 3 (1 proc.) turi mokslinius laipsnius;
- 197 (87 proc.) – aukštąjį universitetinį išsilavinimą;
- 18 (8 proc.) – aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą;
- 9 (4 proc.) – vidurinį išsilavinimą.

Mokymai. 2007 metais 192 STT darbuotojai gilino žinias, ugdė gebėjimus pagal nustatytas prioritetas kvalifikacijos tobulinimo kryptis:

- specialiosios žinios (pavyzdžiui: Europos žmogaus teisių apsaugos problemos tiriant korupcines veikas, operatyvinės veiklos metodų panaudojimas, elektroninės žvalgybos taikymo taktiniai aspektai, strateginės analizės metodai, korupcijos rizikos analizė ir kt.);
- administravimo gebėjimai ir vadyba (pavyzdžiui: organizacijų lyderių mokyklos (OLYMP) moduliai, darbuotojų veiklos valdymas ir komandos darbo organizavimas, informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimas analizuojant problemas ir priimančias sprendimus, efektyvus vadovavimas, projektų vadyba, strateginis, finansinis, žmogiškųjų išteklių planavimas, ES paramos strateginis planavimas, programų valdymas, įgyvendinimo priežiūra ir vertinimas ir kt.);
- informacinės technologijos (28 STT darbuotojai dalyvavo kompiuterinio raštingumo (ECDL) kursuose);
- užsienio kalbos (4 darbuotojai dalyvavo intensyviuose anglų kalbos kursuose, kitiems surengti anglų kalbos kursai).

47 STT darbuotojai kėlė kvalifikaciją užsienyje – dalyvavo Europos policijos kolegijos (CEPOL) organizuotuose mokymuose „Mokslo ir tyrimų panaudojimas policijos mokymui“, „Policijos darbas, paremtas žvalgyba“, „Nusikaltimų žvalgyba ir vertinimo rizika“, Jungtinių Amerikos Valstijų federalinio tyrimų biuro (FTB) organizuotuose mokymuose „Viešoji korupcija“, Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos turto išieškojimo agentūros finansinių nusikaltimų tyrimų kursuose, keitėsi patirtimi su Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos sunkių sukčiavimo nusikaltimų tyrimo tarnybos darbuotojais.

32 STT darbuotojai dalyvavo kartu su Lietuvos kariuomenės padaliniais organizuotose pratybose, kuriose mokėsi veikti situacijose, kai naudojama fizinė prievarta, specialiosios priemonės ir šaunamasis ginklas.

Darbuotojų kaita. 2007 metais į tarnybą priimti 28 nauji darbuotojai ir 23 atleisti, 5 darbuotojai išėjo į pensiją.

Pastaraisiais metais personalo kaita sudarė vidutiniškai 10 proc. per metus, kuri yra apie du kartus didesnė už įprastinę. STT darbuotojai vis dažniau renkasi darbą privačiose įmonėse arba ES institucijose, kuris suteikia daugiau iššūkių ir naujų profesinių galimybių. Net į aukštąsias pareigas jau nebepretenduoja daug kandidatų (į kai kurias pareigas ypač sunku surasti darbuotojų). Dėl konkurencijos su privačiu sektoriumi vis sunkiau išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus, kadangi juos stengiamasi pritraukti didesniu darbo užmokesčiu ar tam tikromis socialinėmis garantijomis. Prieš kelerius metus stabilus užmokestis buvo vienas pagrindinių motyvų, kodėl žmonės rinkosi tarnybą STT, bet šiuo metu situacija iš esmės keičiasi. Taigi didėjant atotrūkiui tarp privataus bei valstybinio sektorių, gali atsirasti sunkumų siekiant išlaikyti aukštos kvalifikacijos personalą ar rasti naujų specialistų. Šias problemas padėtų išspręsti kintantį gyvenimo lygį atitinkantis darbo užmokestis, stabilios, ilgalaikės, nebloginamos socialinės garantijos (pensijos, socialinis draudimas, stažas ir kt.).

Norint spręsti sudėtingesnius kovos su korupcija uždavinius ir siekti veiksmingesnių veiklos rezultatų, būtina iki 2012 metų padidinti STT žmogiškuosius išteklius iki Lietuvos Respublikos Seimo valdybos patvirtinto didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto bei valstybinių pinigų fondų, pareigybių skaičiaus (290), taip pat kiekvienais metais palaipsniui didinti asignavimus jiems išlaikyti.

FINANSAVIMAS

Iš Lietuvos valstybės biudžeto pagal programą „Kova su korupciniais nusikaltimais ir teisės pažeidimais bei prevencija“ 2007 metais STT buvo skirta 23 375,3 tūkst. litų asignavimų, iš jų 20 575,3 tūkst. litų išlaidoms ir 2800 tūkst. litų turtui įsigyti.

2007 metais STT asignavimai sudarė apie 0,1 proc. valstybės biudžeto. Tuo tarpu sėkmingai su korupcija kovojančiose valstybėse antikorupcijos institucijoms skiriama vidutiniškai 0,5 proc. valstybės biudžeto (nuo 0,2 iki 0,7 proc.).

Vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 22 d. nutarimu Nr.1163 patvirtintos Valstybės tarnautojų mokymo 2007–2010 metų strategijos nuostatomis, darbuotojų mokymui skiriamos lėšos turi sudaryti ne mažiau kaip 1 proc. ir ne daugiau kaip 5 proc. darbo užmokesčiui skirtų asignavimų. 2007 metais STT darbuotojų mokymui skyrė 1,25 proc. darbo užmokesčiui numatytų asignavimų.

2007 metais STT informacinės sistemos plėtrai buvo skirta 443,7 tūkst. litų, kurias panaudojus sustiprinta elektroninės informacijos apsauga, įgytas lokalaus elektroninių ryšių tinklo segmentavimo ir apsaugos įrenginys, atnaujinta įeinančio skaitmeninio srauto iš viešų elektroninių ryšių tinklų filtravimo nuo žalingo turinio sistema, sustiprinta STT elektroninių ryšių tinklo apsauga, atnaujintas internetinės prieigos apsaugos įrenginys, pagerintas įslaptintos elektroninės informacijos archyvavimas bei saugojimas, įsigyta elektroninės informacijos saugykla, pagerintas darbas su elektroniniais dokumentais, įsigyta programinė įranga, skirta administruoti duomenų bazių valdymo sistemą, pagerintas centrinio duomenų bazių serverio darbas, darbuotojai aprūpinti darbo įrankiais (kompiuteriais, spausdintuvais, skeneriais ir kt.).

Kad veiksmingiau būtų atskleidžiamos ir tiriamos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, garantuota aukšta įrodymų fiksavimo kokybė, 2007 metais STT specialiajai technikai įsigyti panaudota 1160,7 tūkst. litų.

2007 metais STT išlaikymo kaštams (energetiniams resursams, transportui ir kt.) padengti panaudota 946,6 tūkst. litų, turto remontui – 1382,5 tūkst. litų.

2007 metais asignavimai tarnybos atstovavimui Europos Sąjungos, Jungtinių Tautų ir antikorupcinę veiklą vykdančiose institucijose užtikrinti, kovos su korupcija patirties perdavimo projektams įgyvendinti sudarė 130,9 tūkst. litų.

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą ir NATO sumažėjo šių tarptautinių organizacijų STT skiriama parama, kuri kasmet vidutiniškai sudarydavo apie 2,5 mln. litų, todėl dalis išlaidų gebėjimams ugdyti, įrangai įsigyti ir kt. dengiama iš STT skirtų asignavimų, tačiau siekiama gauti papildomų lėšų dalyvaujant ES projektuose. Vadovaujantis Europos Komisijos 2005 m. rugpjūčio 2 d. sprendimu Nr. K(2005)2918 „Dėl pereinamojo laikotarpio priemonės finansinės paramos skyrimo Lietuvos Respublikos instituciniams gebėjimams stiprinti“, numatyta parama STT kovai su korupcija stiprinti, t. y. korupcijos prevencijai, darbuotojų mokymams, regioninei antikorupcinio švietimo kampanijai.

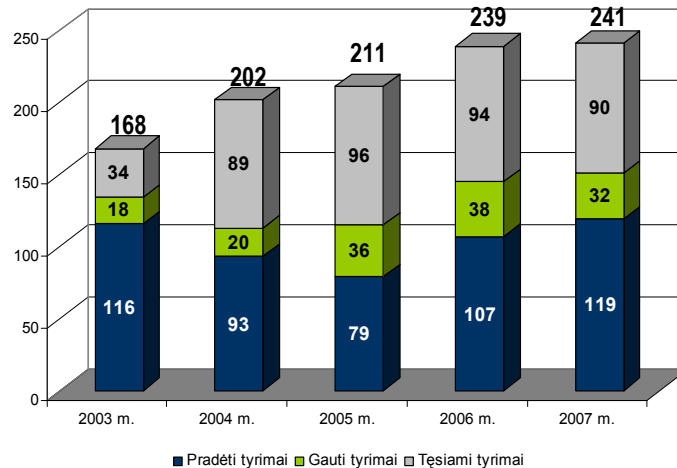
BAUDŽIAMASIS PERSEKIOJIMAS

Tikslas – greitai, išsamiai ir teisėtai atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

IKITEISMINIAI TYRIMAI

Atlikti ikiteisminiai tyrimai. 2007 metais STT atliko 241 ikiteisminį tyrimą, iš to skaičiaus 90 STT padaliniai turėjo metų pradžioje, 119 pradėjo 2007 metais ir 32 gavo iš kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų.

2003–2007 metais atlikti ikiteisminiai tyrimai

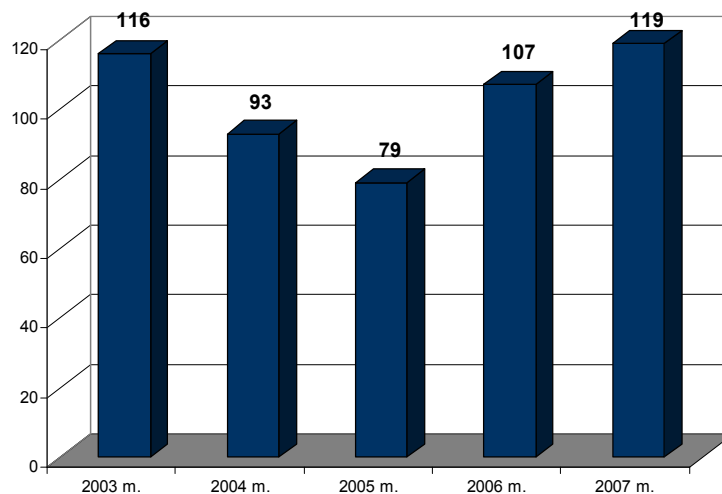
2007 metais atliekamų ikiteisminių tyrimų skaičius iš esmės nepakito, 2006 metais buvo atliekami 239 ikiteisminiai tyrimai.

Gauti ikiteisminiai tyrimai. 2007 metais iš kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų prokuroro pavedimu STT gavo 32 ikiteisminius tyrimus, t. y. 15 proc. mažiau nei praėjusiais metais.

Kaip ir ankstesniais metais nemažai resursų buvo skiriama atskiriesiems pavedimams, gautiems iš prokuratūros ar kitų ikiteisminio tyrimo įstaigų, taip pat teisinės pagalbos prašymams, gautiems iš užsienio valstybių, vykdyti.

Pradėti ikiteisminiai tyrimai. 2007 metais STT pradėjo 119 ikiteisminių tyrimų, t. y. 11 proc. daugiau nei praėjusiais metais.

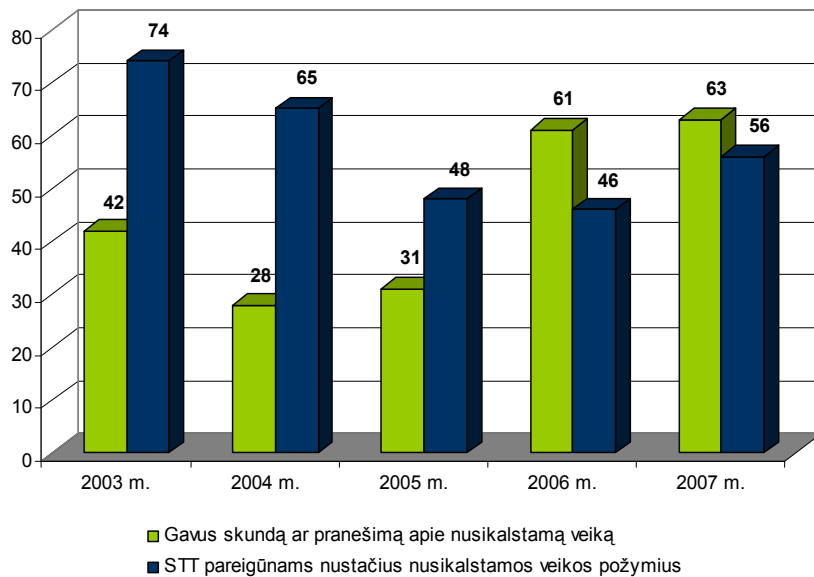
2003–2007 metais pradėti ikiteisminiai tyrimai

Iš 119 pradėtų ikiteisminių tyrimų:

- 63 tyrimai (53 proc.) – gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;
- 56 tyrimai (47 proc.) – STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius.

2003–2007 metais pradėti ikiteisminiai tyrimai pagal informacijos gavimo šaltinį

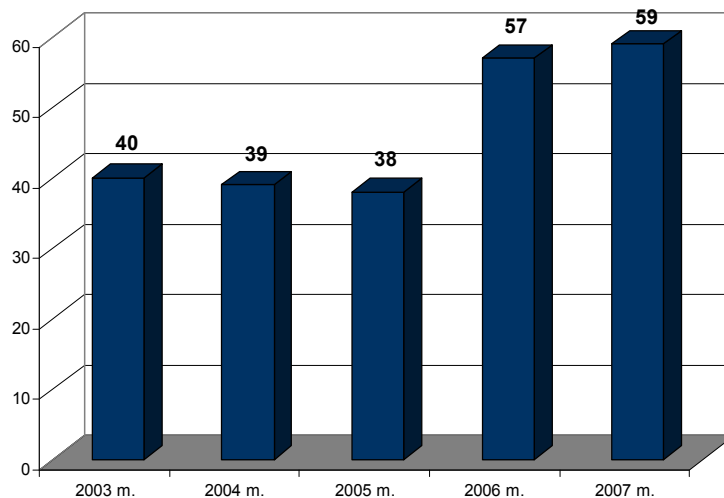
2007 metais padaugėjo ikiteisminių tyrimų, pradėtų tiek gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, tiek STT pareigūnams nustačius nusikalstamos veikos požymius. Tai rodo, kad STT pareigūnai 2007 metais buvo aktyvesni nustatydami nusikalstamos veikos požymius. Be to, nuolatos didėjantis ikiteisminių tyrimų, pradėtų tiek gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką, skaičius rodo, kad daugėja Lietuvos piliečių, suvokiančių korupcijos keliamą grėsmę ir pasirošusių veikti, t. y. išreiškiančių paramą ir pasitikėjimą STT kovoje su korupcija.

STT surinktos informacijos pagrindu 2007 metais kitos teisėsaugos institucijos pradėjo 15 ikiteisminių tyrimų.

Baigti ikiteisminiai tyrimai. 2007 metais kaltinamojo akto surašymu, pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu ar pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka buvo baigti 59 ikiteisminiai tyrimai, iš jų:

- 39 surašant kaltinamąjį aktą;
- 3 pareiškimu dėl proceso užbaigimo teismo baudžiamuoju įsakymu;
- 17 pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka.

2003–2007 metais baigti ikiteisminiai tyrimai

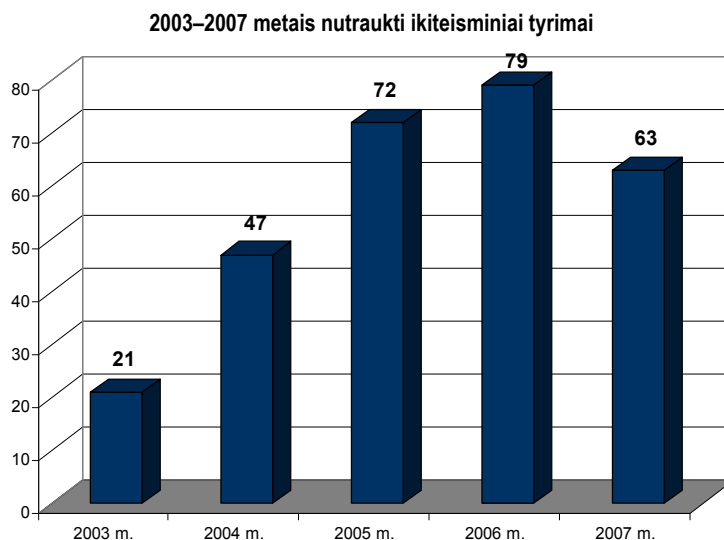
Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais baigtų ikiteisminių tyrimų skaičius iš esmės nepakito.

Pastaraisiais metais vis daugiau ikiteisminių tyrimų baigiama pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka (2006 metais – 13, 2007 metais – 17). Neskaičiuojant baigtų ikiteisminių tyrimų su pareiškimu dėl bylos nagrinėjimo pagreitinoto proceso tvarka, matyti, kad baigtų ikiteisminių tyrimų skaičius išlieka pastovus. Tai rodo, kad turimi pajėgumai leidžia per metus baigti apie 40 vidutinio sudėtingumo ikiteisminių tyrimų surašant kaltinamąjį aktą.

2007 metais buvo atlikta ir perduota prokuratūrai kaltinamajam aktui surašyti nemažai sudėtingų (rezonansinių) tyrimų. Kai kuriuos iš jų galima paminėti:

- tyrimą dėl praėjusios kadencijos Vilniaus savivaldybės tarybos nario, Miesto plėtros komiteto pirmininko pavaduotojo, kuris iš suinteresuotų asmenų galimai pareikalavo 250 tūkst. litų kyšio už pritarimą detaliojo plano projektui bei netrukdydama jį patvirtinti miesto taryboje;
- tyrimą dėl Vilniaus miesto savivaldybės Viešosios tvarkos ir bendrųjų reikalų departamento direktoriaus veiksmų, kuris už 100 tūkstančių litų kyšį galimai tarpininkavo suinteresuotam asmeniui Vilniaus miesto savivaldybėje gaunant detaliojo teritorinio planavimo organizatoriaus teises ir pareigas bei planavimo sąlygas detaliojo planavimo dokumentui rengti;
- tyrimą dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Širvintų skyriaus vadovų galimo piktnaudžiavimo tarnyba;
- tyrimą dėl Teisingumo ministerijos sekretoriaus galimo piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi ir Vidaus reikalų ministerijos Turto valdymo ir ūkio departamento direktoriaus pavaduotojo galimo kyšio priėmimo;
- tyrimas dėl Šiaulių apskrities ligoninės Akušerijos-ginekologijos klinikų Ginekologijos skyriaus vedėjo galimo kyšio priėmimo iš 22 pacientų už apžiūrų, operacijų bei kitų gydymo procedūrų atlikimą bei už neteisėtą veikimą vykdamas įgaliojimus, t. y. už gydymo procedūrų atlikimą pažeidžiant minėtų procedūrų atlikimo tvarką;
- tyrimą dėl UAB Telšių techninių apžiūrų centro kelių transporto priemonių eksperto galimo kyšio priėmimo iš 12 asmenų už teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdamas įgaliojimus, t. y. atliekant transporto priemonių techninę apžiūrą;
- tyrimą dėl Panevėžio apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro pavaduotojo galimo piktnaudžiavimo tarnyba siekiant asmeninės naudos, kuris veikdamas suinteresuotų baudžiamųjų bylų tyrimu bei nagrinėjimu teismuose trečiųjų asmenų interesais, vykdydamas jų neteisėtus prašymus ir nurodymus dėl baudžiamųjų bylų tyrimo ir nagrinėjimo eigos, trukdė prokurorams bei ikiteisminio tyrimo pareigūnams atlikti su baudžiamųjų bylų tyrimu ir nagrinėjimu susijusias pareigas;
- tyrimą dėl Kauno apskrities viršininko administracijos tarnautojų galimo kyšininkavimo;
- tyrimą dėl Tauragės apskrities valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos tarnybos viršininko galimo piktnaudžiavimo tarnyba ir dokumentų suklastojimo;
- tyrimą dėl Kalėjų departamento Klaipėdos regiono Kretingos rajono pataisos inspekcijos inspektorės galimo piktnaudžiavimo ir dokumentų suklastojimo.

Nutraukti ikiteisminiai tyrimai. 2007 metais buvo nutraukti 63 ikiteisminiai tyrimai.

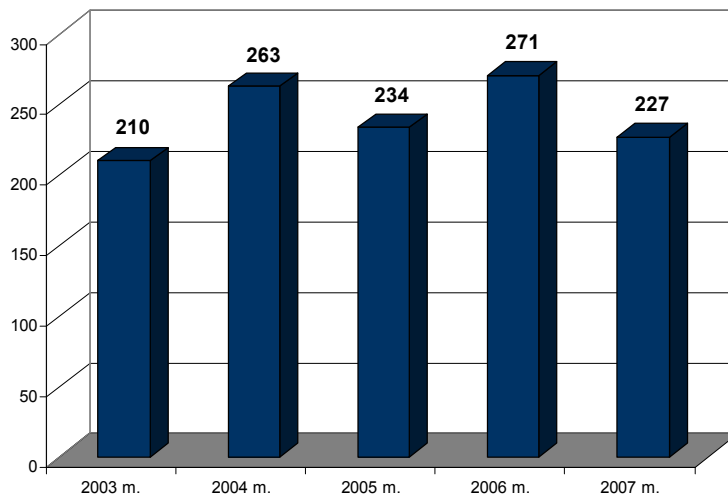

2007 metais nutrauktų ikiteisminių tyrimų skaičius akivaizdžiai sumažėjo. Palyginti su praėjusiais metais, buvo nutraukta 20 proc. mažiau ikiteisminių tyrimų. Nors ir sumažėjo nutrauktų ikiteisminių tyrimų skaičius, tačiau jie vis dėlto sudaro apie ketvirtadalį (26 proc.) visų 2007 metais STT atliktų tyrimų.

NUSTATYTOS KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMOS VEIKOS

STT duomenimis, 2007 metais baigtuose, t. y. perduotuose prokurorui kaltinamajam aktui surašyti, ikiteisminiuose tyrimuose nustatyta 227 nusikalstamos veikos.

2003–2007 metais nustatytos nusikalstamos veikos

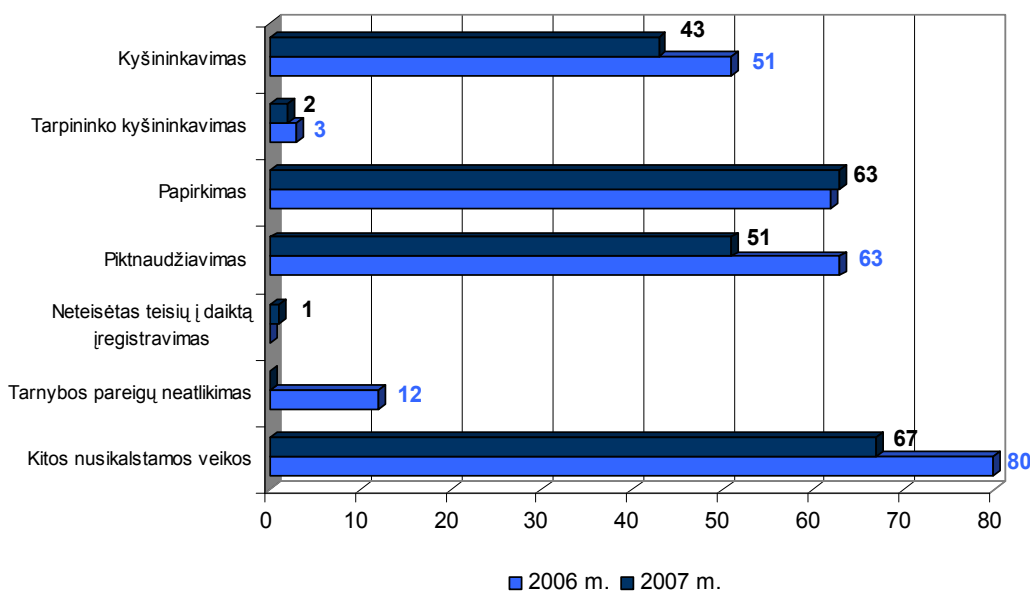

Nustatytų nusikalstamų veikų skaičius nuolat svyruoja. Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais nusikalstamų veikų skaičius sumažėjo apie 16 proc. Tai galima paaiškinti ikiteisminių tyrimų sudėtingumu (dėl didelio epizodų, įtariamųjų skaičiaus ir kt.).

Iš 2007 metais baigtuose, t. y. perduotuose prokurorui kaltinamajam aktui surašyti, ikiteisminiuose tyrimuose nustatytos šios nusikalstamos veikos:

- 43 – kyšininkavimai (BK 225 str.);
- 2 – tarpininko kyšininkavimai (BK 226 str.);
- 63 – papirkimai (BK 227 str.);
- 51 – piktnaudžiavimas (BK 228 str.);
- 1 – neteisėtas teisių į daiktą įregistravimas (BK 228¹ str.);
- 67 – kitos nusikalstamos veikos.

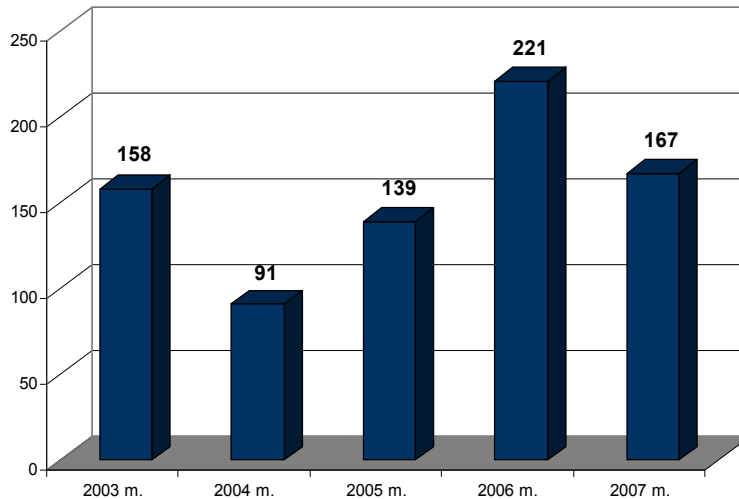
2006–2007 metais nustatytos nusikalstamos veikos pagal rūšis

PAREIŠTI ĮTARIMAI

2007 metais STT pareiškė įtarimus 167 asmenims, iš jų 57 valstybės tarnautojams ir pareigūnams, 109 kitiems asmenims, 1 juridiniam asmeniui.

2003–2007 metais išaiškinti asmenys, įtariamai padarę nusikalstamas veikas

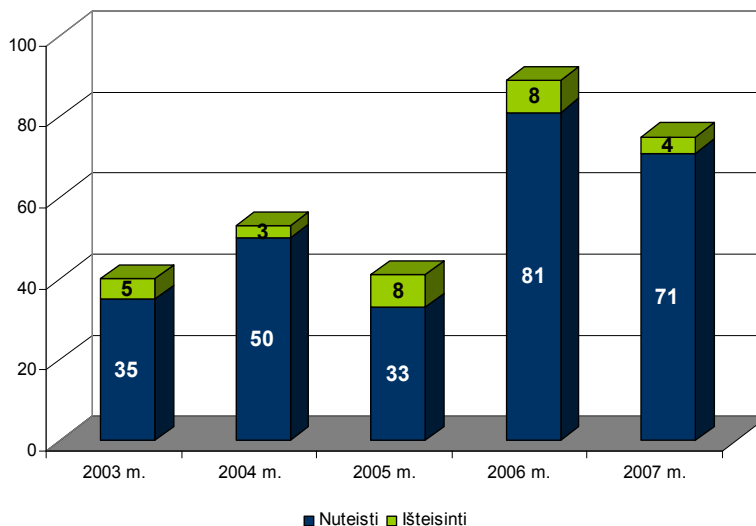

Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais STT išaiškino 24 proc. mažiau asmenų, padariusių korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

NUTEISTI IR IŠTEISINTI ASMENYS

Turimais duomenimis, 2007 metais baudžiamosiose bylose, kuriose ikiteisminį tyrimą atliko STT, nuteistas 71 asmuo, 4 asmenys išteisinti.

2003–2007 metais nuteisti ir išteisinti asmenys

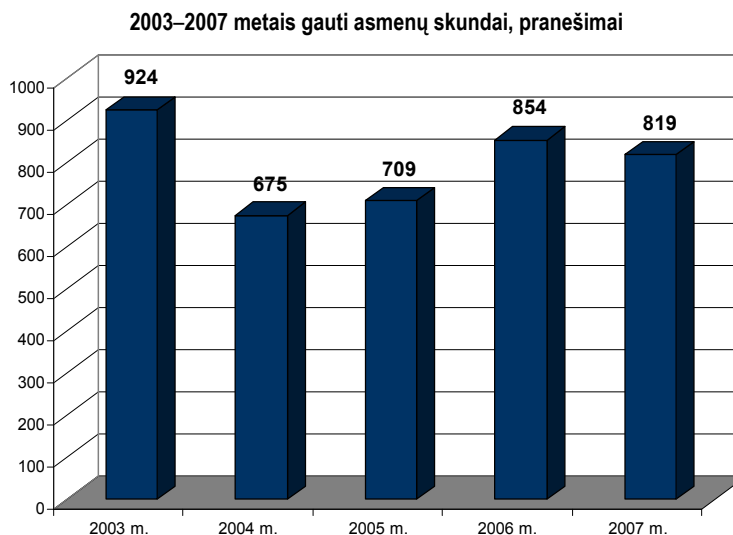
Asmenims, padariusiems korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, dažniausiai buvo taikoma laisvės atėmimo bausmė, atidedant jos vykdymą, kartu su bauda ir teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimu.

Pastebėta, kad neretai pasitaiko atvejų, kai nuteisti asmenys dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų nepraranda darbo valstybės tarnyboje. Pavyzdžiui, dėl piktnaudžiavimo tarnybine padėtimi vykdant viešųjų pirkimų organizavimą nuteistas buvęs Vilniaus universiteto vaikų ligoninės Santariškėse direktorius ėmėsi tirti galimus gydytojų pasižengimus.

Siekiant sudaryti sąlygas veiksmingai tirti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, didinti gyventojų suinteresuotumą pranešti apie kyšio reikalavimą ar davimą, būtina svarstyti galimybę, kad asmeniui, kuris bendradarbiavo su teisėsaugos institucija ir padėjo atskleisti korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką, už padarytus teisės pažeidimus būtų galima taikyti švelnesnę nuobaudą arba jį atleisti nuo administracinės atsakomybės.

ASMENŲ SKUNDŲ, PRANEŠIMŲ TYRIMAS

2007 metais STT gavo 819 asmenų skundus, pranešimus, iš jų 181 anoniminį (22 proc.), apie viešojo administravimo subjekto veiksmais, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimą, kurie buvo nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, gautų skundų, pranešimų skaičius šiek tiek sumažėjo (4 proc.), tačiau išlieka pakankamai didelis. Pastaraisiais metais STT vidutiniškai kasmet gauna apie 800 skundų, pranešimų.

Asmenys, kreipdamiesi į STT, dažniausiai buvo nepatenkinti žemės reformą vykdančių institucijų (20 proc. gautų skundų, pranešimų), apskričių administracijų ir savivaldos institucijų (12 proc.), teisėsaugos ir teisėtvarkos institucijų (9 proc.) veikla, tačiau vis dar neretai skundžiasi ir biurokratizmo apraiškomis (sprendimų priėmimo vilkinimu visų valdymo lygių institucijose), valstybės tarnautojų elgesiu, netobulomis procedūromis, institucijų sprendimais ir pan.

Iš 2007 metais gautų 819 skundų, pranešimų:

- 642 išnagrinėti ir dėl jų priimti administraciniai sprendimai, t. y. atlikti privalomi veiksmai nagrinėjant asmens skundą, pranešimą apie galimai padarytą asmens teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimtas sprendimas (parengtas atsakymas pareiškėjui);

- 111 perduota kitoms institucijoms pagal kompetenciją, t. y. tais atvejais, kai STT neturėjo įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, skundas perduotas viešojo administravimo subjektui, turinčiam reikiamus įgaliojimus;

- 28 įstatymo nustatytais pagrindais buvo gražinti pareiškėjams nenagrinėti, t. y. tokiais atvejais, kai STT arba teismas jau yra priėmęs administracinės procedūros sprendimą tuo pat klausimu ir asmuo nepateikė naujų faktinių duomenų, leidžiančių ginčyti sprendimą.

Pagal Asmenų pranešimų ir skundų nagrinėjimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarką, kai pranešimo ar skundo nagrinėjimo metu nustatoma nusikalstamos veikos požymių, pradedamas ikiteisminis tyrimas. 2007 metais išnagrinėjus asmenų pranešimus ir skundus buvo pradėta 16 ikiteisminių tyrimų.

Pranešimo, skundo nagrinėjimo metu nustatius viešojo intereso pažeidimo, tarnybinio nusižengimo ar viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje konflikto požymių, surašomas pranešimas kompetentingoms institucijoms. 2007 metais STT, atlikusi tyrimus dėl galimo viešojo intereso pažeidimo, Generalinei prokuratūrai perdavė informaciją viešajam interesui ginti ir Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai dėl galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto:

- dėl Lietuvos techninio sporto draugijos panaudos teise valdomo turto nuomos, galimai pažeidžiant panaudos sutartis, sudarytas su buvusia Ekonomikos ministerija (kai kurios privačios įmonės šį turtą pardavė ar kitaip perleido kitiems ūkio subjektams be Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimo ir nežinant Lietuvos techninio sporto draugijai);

- dėl Vilniaus miesto savivaldybės tarybos nario veiksmų, ginant savo privačius interesus komunalinių paslaugų verslo rinkoje.

BENDRADARBIAVIMAS ATSKLEIDŽIANT IR TIRIANT KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMAS VEIKAS

Su operatyvinės veiklos subjektais. Vykdydami generalinio prokuroro ir operatyvinės veiklos subjektų 2003 m. lapkričio 28 d. pasirašyto susitarimo dėl operatyvinės veiklos subjektų bendradarbiavimo ir operatyvinės veiklos koordinavimo nuostatas, STT pareigūnai aktyviai bendradarbiavo su Generalinės prokuratūros, Valstybės saugumo departamento, Valstybės sienos apsaugos tarnybos, Lietuvos kriminalinės policijos biuro Organizuoto nusikalstamumo tyrimo vyriausiosios valdybos 5 valdybos, Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato, Molėtų rajono policijos komisariato pareigūnais atliekant kai kuriuos ikiteisminius tyrimus. Pavyzdžiui, tiriant:

- Vilniaus miesto savivaldybės Viešosios tvarkos ir bendrųjų reikalų departamento direktoriaus galimą tarpininko kyšininkavimą;
- Vilniaus miesto policijos įstaigų pareigūnų, vairuotojų rengimo mokyklos bei medicinos įstaigų darbuotojų galimai padarytas nusikalstamas veikas, siekiant neteisėtai ir nesilaikant nustatytos tvarkos išduoti vairuotojų pažymėjimus;
- Panevėžio apygardos prokuratūros vyriausiojo prokuroro pavaduotojo galimą piktnaudžiavimą tarnyba.

STT, vykdydama 2003-11-28 su Valstybės saugumo departamentu pasirašytą susitarimą dėl operatyvinės veiklos subjektų bendradarbiavimo ir operatyvinės veiklos koordinavimo bei įgyvendindama Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo reikalavimus, patikrino 683 asmenis ir 58 įmones.

Su kitomis įstaigomis. Kad būtų užtikrintas Azartinių lošimų įstatymo 11 straipsnio reikalavimų vykdymas, pagal Valstybinės lošimų priežiūros komisijos paklausimus STT patikrino 893 asmenis ir 6 įmones.

Siekdama įgyvendinti Lietuvos Respublikos valstybės apdovanojimų įstatymo reikalavimus, STT 2007 metais patikrino ir pateikė informaciją apie 295 asmenis.

Kad būtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 31 d. nutarimo Nr. 1503 „Dėl valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo viešo aukciono būdu nuostatų patvirtinimo“ reikalavimai, STT 2007 metais patikrino ir pateikė informaciją apie 7 asmenis ir 6 įmones.

2007 metais STT aktyviai bendradarbiavo su Valstybine mokesčių inspekcija (VMI). Siekdama nustatyti asmenis, gyvenančius ne pagal gaunamas pajamas, STT ikiteisminių tyrimų metu inicijavo 9 valstybės tarnautojų ir pareigūnų pajamų ir turto įsigijimo deklaravimo teisėtumo įvertinimą bei juridinių asmenų mokesčius tyrimus. Nustačius pažeidimus, paskirta ir sumokėta 59,74 tūkst. litų baudų ir nesumokėtų mokesčių.

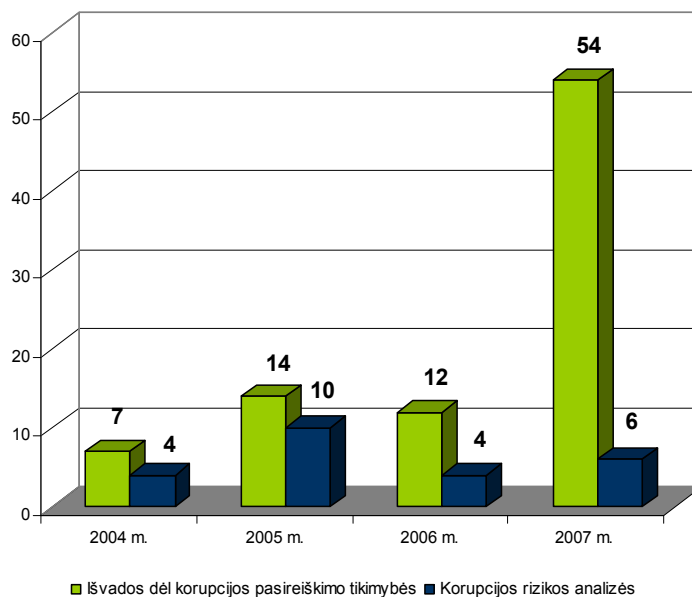
KORUPCIJOS PREVENCIJA

Tikslas – aptikti ir šalinti korupcijos atsiradimo priežastis ir sąlygas, bendradarbiaujant su kitomis institucijomis viešajame ir privačiame sektoriuose.

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖ

Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio ir Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimo Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“ nuostatomis, valstybės ar savivaldybių įstaigos, nustatčiusios veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, pateikia išvadas STT, kuri įvertinusi gautą išvadą ir kitą informaciją, priima sprendimą dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo.

2004–2007 metais gautos išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės ir atliktos korupcijos rizikos analizės

Išvados dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės. 2007 metais STT gavo ir išanalizavo 54 išvadas, kurias pateikė:

- ministerijos: Aplinkos, Finansų, Krašto apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Ūkio, Užsienio reikalų, Vidaus reikalų, Žemės ūkio;
- valstybės įstaigos: Centrinė hipotekos įstaiga, Kalėjimų departamentas, Kauno apskrities priklausomybės ligų centras, Lietuvos metrologijos inspekcija, Lietuvos Respublikos valstybinis patentų biuras, Lietuvos teismo ekspertizės centras, Lietuvos vidaus vandenių laivybos inspekcija; Ryšių reguliavimo tarnyba, Teisės institutas, Teisingumo ministerijos mokymo centras, Vaiko teisių apsaugos inspekcija, Valstybės mokesčių inspekcija, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba; VĮ Centrinė projektų valdymo agentūra; Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos;
 - apskrities viršininko administracijos: Klaipėdos, Marijampolės, Utenos.
 - savivaldybės: Alytaus miesto, Druskininkų, Elektrėnų, Kauno rajono, Klaipėdos miesto, Kretingos rajono, Neringos, Palangos miesto, Plungės rajono, Rietavo, Šiaulių rajono, Šilalės rajono, Šilutės rajono, Trakų rajono.

Korupcijos rizika įstaigų veikloje. 2007 metais atliktos 6 korupcijos rizikos analizės:

- Panevėžio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyboje;
- Policijos departamente;
- Šiaulių rajono savivaldybėje;
- Utenos apskrities viršininko administracijoje;
- VĮ Lietuvos verslo paramos agentūroje;
- Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamente.

Korupcijos rizikos analizių metu buvo vertinami vidaus administravimą reglamentuojantys teisės aktai ir pateiktos rekomendacinio pobūdžio 234 pastabos ir pasiūlymai dėl sprendimų priėmimo reglamentavimo ir jų viešumo, vidaus

kontrolės ir priežiūros procedūrų, atskaitomybės ir atsakomybės nustatymo, asmenų aptarnavimo, kovos su korupcija programų, korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo, iš jų:

- 19 Panevėžio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybai;
- 49 Policijos departamentui;
- 55 Šiaulių rajono savivaldybei;
- 19 Utenos apskrities viršininko administracijai;
- 49 VĮ Lietuvos verslo paramos agentūrai;
- 45 Vilniaus miesto savivaldybės Miesto plėtros departamentui.

VĮ Lietuvos verslo paramos agentūra, Vilniaus miesto savivaldybė, Šiaulių rajono savivaldybė, Policijos departamentas, atsižvelgę į korupcijos rizikos analizės išvadosse STT išdėstytas pastabas ir pasiūlymus, parengė kovos su korupcija programų ar priemonių planų projektus.

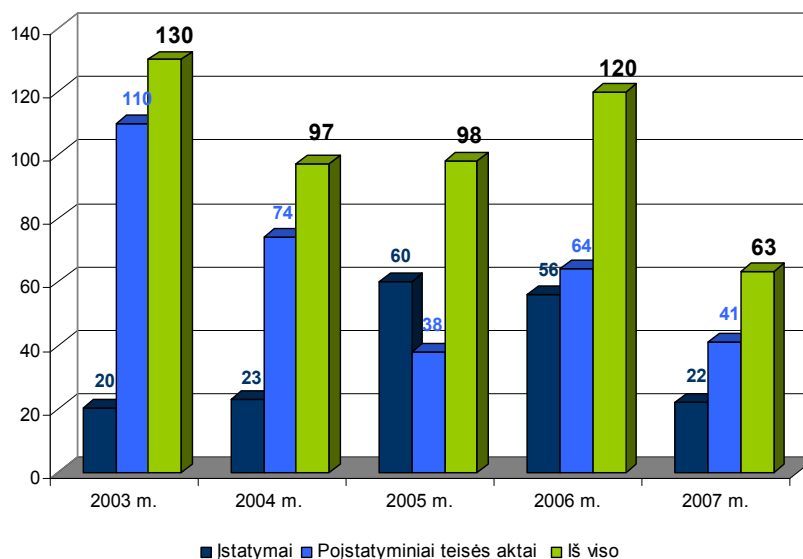
Korupcijos rizikos analizės metu nustatyti šie trūkumai, būdingi visoms įstaigoms:

- nepakankamas vidaus teisės aktų aiškumas ir konkretumas;
- dažnos kolegialius sprendimus priimančių organų veiklos teisinio reglamentavimo spragos;
- neišsamus tam tikrų procedūrų reglamentavimas, sudarantis sąlygas korupcijai;
- per mažai dėmesio skiriama teisės aktų ar jų projektų antikorpuciniam vertinimui, asmenų, siekiančių eiti pareigas patikrinimui;
- nėra paskirti asmenys, atsakingi už korupcijos prevenciją ir kontrolę;
- nėra tinkamai užtikrinami viešojo administravimo principai, pavyzdžiui, „vieno langelio“.

ANTIKORUPCINIS TEISĖS AKTŲ VERTINIMAS

Vadovaudamasi Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsniu, STT 2007 metais atliko 63 teisės aktų ar jų projektų antikorpucinį vertinimą, iš jų 22 įstatymų ir 41 poįstatyminio teisės akto.

2003–2007 metais antikorpuciniu požiūriu įvertinti teisės aktai ar jų projektai

2007 metais gautų prašymų atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorpucinį vertinimą skaičius, palyginti su 2006-aisiais, sumažėjo beveik 50 proc., tačiau daugiau teisės aktų ar jų projektų STT įvertino savo iniciatyva (19). Sumažėjęs STT gautų prašymų atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorpucinį vertinimą skaičius leidžia daryti prielaidą, kad didėja rengiamų teisės aktų projektų kokybė, dėl to Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje įvardyti subjektai neįžvelgia korupcijos pasireiškimo tikimybės ir mažiau aktyvūs siūlydami STT įvertinti teisės aktų projektus antikorpuciniu požiūriu.

2007 metais sudėtingiausi teisės aktų ar jų projektų antikorpuciniai vertinimai buvo šie:

- **Statinių statyba saugomose teritorijose.** Saugomų teritorijų įstatyme numatyta nuostata drausti statyti su draustinio steigimo tikslais nesusijusius statinius, išskyrus pastatus esamose ir buvusiose sodybose. Poįstatyminiuose teisės aktuose šis apribojimas nepatikslingas, o galiojanti praktika – ydinga, nes buvusių sodybų statinių (sodų) išlikusių liekanų faktui saugomose teritorijose nustatyti savivaldybių administracijų direktorių įsakymais sudaromos komisijos, kurių teisinių veiklos pagrindų ir principų teisės aktai nereglementuoja. Todėl esama situacija sudaro galimybę nepagrįstai komisijų veiklai ir piktnaudžiavimams. Minėtas vertinimas pateiktas Seimo Antikorpucijos komisijai ir pasiūlyta apsvarstyti galimybę inicijuoti Saugomų teritorijų įstatymo įgyvendinamąjį teisės aktą.

▪ **Miškų privatizavimas.** Miškų įstatymo projektas (Nr. XP-2090(2)), kuriuo siūloma sudaryti teisinės prielaidas miestų miškų privatizavimui, susijęs su Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimu, todėl siekiant išvengti šių dviejų įstatymų nuostatų kolizijos ir taikymo dviprasmiškumą, Seimui pasiūlyta parengti Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalies 3 punkto pakeitimo įstatymo projektą, o minėtų teisės aktų projektus svarstyti kartu. Atsižvelgiant į tai, kad minėtuose teisės aktų projektuose siūlomi įstatymų pakeitimai pakeis sąlygas į nuosavybės teisių atkūrimą, siūlyta apsvarstyti, ar tokia situacija nepažeis Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto asmenų lygiateisiškumo principo. Pastabos pateiktos Seimo Antikorupcijos komisijai.

▪ **Atominė elektrinė.** Atominės elektrinės įstatymo projekto (Nr. XP-2144) antikorupciniame vertinime, be kitų pastabų, akcentuota, kad įstatymo projekte nėra išaiškinta „specialiųjų saugumo priemonių“, kurias turi atitikti asmenys, norintys/galintys investuoti į Projekto įgyvendinimo bendrovę, sąvoka; neišsamiai reglamentuoti visuomenės informavimo bei antrinių įmonių steigimo ir kontrolės klausimai, nenumatytos biudžeto lėšos, skirtos atlyginti asmenims, kurių žemė bus paimama visuomenės poreikiams, statant naują atominę elektrinę.

Pastabos teiktos Seimo valdybai. Seimas atsižvelgė tik į tam tikrą dalį pastabų, kadangi STT pastabos buvo panašios į Seimo Teisės departamento pateiktas pastabas.

▪ **Gamtinės dujos.** Į esmines pastabas, pateiktas Seimo Antikorupcijos komisijai ir Seimo Ekonomikos komitetui dėl Gamtinių dujų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto (Nr. XP-69(3)), atsižvelgta. Pavyzdžiui: atsisakyta nuostatų, sudarysiančių išskirtines sąlygas stambiesiems dujų vartotojams ir todėl diskriminuojančias kitus vartotojus dėl prisijungimo prie dujų tinklo; atsisakyta nuostatų, sudarysiančių išskirtines ir neskaidrias gaunamų dujų kainų apskaičiavimo siaurai vartotojų grupei sąlygas, galinčias turėti įtakos dujų kainos didinimui kitiems vartotojams; atsisakyta kitų nuostatų, galinčių sudaryti sąlygas dviprasmiškam įstatymo nuostatų taikymui bei diskriminuoti gamtinių dujų vartotojus.

▪ **Teritorijų planavimas.** Kilus abejonių dėl Vilniaus miesto bendrojo plano rengimo ir priėmimo procedūrų skaidrumo, atliktas teisės aktų, susijusių su teritorijų planavimu, antikorupcinis vertinimas, atsižvelgiant į situaciją, kad iki 2008-01-01 visos savivaldybės privalės parengti bendruosius planus. Pastabos ir pasiūlymai pateikti Seimo Antikorupcijos komisijai, Seimo Pirmininkui, Aplinkos apsaugos komitetui.

▪ **Elektros energetika.** Atlikus Elektros energetikos įstatymo 43 ir 44 straipsnių taikymo antikorupcinį vertinimą, paaiškėjo, kad Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisija, nustatydamą viršutines perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribas, gali atsižvelgti ne tik į faktiškai ar tiesiogiai su paslaugų teikimu susijusio ir naudojamo turto vertę, arba jei teisės aktai sudaro prielaidas neobjektyviai įvertinti turtą, todėl svarstyti šiais sąlygomis nustatytų elektros energijos teikiamų paslaugų viršutinių kainų ribų (taip pat ir paslaugų kainų) ekonominis pagrindimas. Antikorupciniame vertinime siūlyta objektyviai viršutinių perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribų nustatymui užtikrinti, be būtinųjų antikorupcinių priemonių (siūlytų 2005 m. spalio 12 d. antikorupciniame vertinime), būtinybę numatyti Elektros energetikos įstatymo licencijuojamų paslaugų teikėjų veiklos kontrolės mechanizmą.

Pastabos ir pasiūlymai pateikti Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui.

▪ **Viešieji pirkimai.** Viešųjų pirkimų įstatymo projekto (Nr. XP-2356) antikorupciniame vertinime analizuojant įstatymo rengėjų argumentus ir siūlomą teisinį reguliavimą, atkreiptas dėmesys, kad įteisinant įprastos komercinės praktikos tvarką literatūros ir meno kūrinių autorių ar atlikėjų paslaugoms pirkti visiškai nekeliami mažiausios kainos ar ekonomiškiausio pasiūlymo reikalavimai. Juolab kartais, kaip teigia įstatymo projekto rengėjai, pasirenkamas konkretus atlikėjas, menininkas, kurio siūloma kaina nėra mažiausia, o yra didesnė nei kitų paslaugos teikėjų. Esant subjektyviam atlikėjo parinkimui, neskelbiant konkurso, galima itin dideles valstybės lėšas panaudoti sudarant sutartis su tam tikrais atlikėjais. Pažymėtina tai, kad supaprastinta pirkimo procedūra, taikant įprastą komercinę praktiką, itin sumažina viešųjų pirkimų kontrolę, atitinkamai mažėja ir tokių pirkimų skaidrumas. Todėl siūlomu teisiniu reguliavimu nustatoma išimtis neatima galimybės piktnaudžiauti įstatymo nuostatomis. Pastabos ir pasiūlymai, į kurias nebuvo atsižvelgta, pateikti Seimo Ekonomikos komitetui.

▪ **Ūkininko ūkis.** Ūkininko ūkio įstatymo (Nr. X-1407) ir Ūkininko ūkio įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto (Nr. XP-1930) antikorupciniuose vertinimuose buvo išsakytos abejonės dėl įstatymo projekte numatytų apsaugos priemonių pakankamumo, siekiant išvengti tariamų, fiktyvių ūkininkų, supaprastinta tvarka statančių sodybas. Priimto įstatymo (Nr. X-1407) 11 straipsnyje nebeliko apsaugos priemonių, jog statant statinius lengvatomis nepasinaudotų asmenys, kurie tik formaliai imasi ūkininko veiklos (tariami ūkininkai), o to paties straipsnio 1 dalies sąlyga, numatanti galimybę „statyti vieną ūkininko sodybą, išskyrus miestams po 1995 m. birželio 1 d. nustatyta tvarka priskirtose teritorijose“, laikytina nepakankama, todėl įstatymo nuostatomis gali būti piktnaudžiaujama. Pastabos ir pasiūlymai, į kurias nebuvo atsižvelgta, pateikti Seimo Pirmininkui.

NACIONALINĖS KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio 11 skyriuje nurodyta, kad viena iš svarbiausių ilgalaikių valstybės nacionalinio saugumo stiprinimo programų yra Nacionalinė kovos su korupcija programa.

Vadovaudamasi Korupcijos prevencijos įstatymo 7 ir 15 straipsniais, STT:

- dalyvauja Vyriausybei rengiant NKKP;
- teikia pasiūlymus dėl NKKP papildymo ir pakeitimo;
- dalyvauja Vyriausybei vykdant valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos koordinavimo bei kontrolės korupcijos prevencijos srityje funkcijas;
- savarankiškai įgyvendina NKKP numatytas priemones pagal savo kompetenciją.

Atlikus NKKP ir jos įgyvendinimo priemonių plano stebėseną, galima konstatuoti, kad galiojanti teisinė bazė aiškiai neatskiria Vyriausybės ir STT NKKP įgyvendinimo priežiūros, kontrolės ir koordinavimo funkcijų, nėra aiškios informacijos apie priemonių vykdymą pateikimo tvarkos, terminų, neretai priemonės vykdomos formaliai, nėra priemonių įgyvendinimo vertinimo kriterijų, neapibrėžta priemonių vykdymo stebėseną ir atsiskaitymas už programos vykdymą, nenumatytos lėšos programos priemonėms įgyvendinti.

Siekiant pašalinti išvardytus trūkumus ir tobulinti dabartinį korupcijos kontrolės ir prevencijos sistemos modelį, kurį panaudojus būtų kompleksiskai, nuosekliai šalinamos esminės korupcijos pasireiškimo priežastys bei sąlygos, stiprinamas korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų tyrimas, gerinamas visuomenės antikorpucinis švietimas, didinamas korupcijos kontrolės bei prevencijos veiksmingumas 2007 m. spalio 12 d. Ministro Pirmininko pavedimu sudaryta darbo grupė, kurioje aktyviai dalyvavo STT darbuotojai, parengė NKKP pakeitimo projektą ir pateikė jį Lietuvos Respublikos Vyriausybei bei Tarpžinybinei komisijai kovai su korupcija koordinuoti.

ĮSTAIGŲ KOVOS SU KORUPCIJA PROGRAMOS

Pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 7 straipsnį, kovos su korupcija programų įgyvendinimą koordinuoja ir kontroliuoja įstaigų vadovai ar šių įstaigų struktūriniai padaliniai arba asmenys, įstaigos vadovo įgalioti vykdyti korupcijos prevenciją ir jos kontrolę įstaigoje, o STT stebi, kaip įgyvendinami jos pateikti pasiūlymai.

Atliekant įstaigų kovos su korupcija programų įgyvendinimo stebėseną, nustatyta, kad:

- kai kurios įstaigos neturi kovos su korupcija programų arba jų neatnaujina;
- kai kuriose įstaigose korupcijos prevencijos priemonės vykdomos epizodiškai neskiriant tam pakankamai dėmesio;
- nėra teisės aktų, įpareigojančių įstaigas steigti atskirus etatus ar padalinius korupcijos prevencijos funkcijai užtikrinti;
- nėra teisės aktų, įpareigojančių savivaldybes kaip valstybinę (perduotą savivaldybei) funkciją vykdyti korupcijos prevencijos priemones;
- neskiriama lėšų iš valstybės biudžeto arba valstybės piniginių fondų korupcijos prevencijos priemonėms vykdyti,
- STT neturi teisinių įgaliojimų įpareigoti savivaldybes parengti kovos su korupcija programas, priemonių planus.

Metodinė pagalba. STT darbuotojai nuolat teikia metodinę pagalbą valstybės ir savivaldybės įstaigoms dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, kovos su korupcija programų rengimo, kitų antikorpucinių priemonių vykdymo.

2007 metais surengti seminarai (susitikimai) korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir antikorpucinės politikos įgyvendinimo tematika Finansų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos bei jai pavaldžių įstaigų, Kalėjimų departamento, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros, Klaipėdos, Marijampolės, Tauragės apskrities viršininko administracijų, Alytaus miesto, Kalvarijos, Kauno miesto, Kazlų Rūdos, Marijampolės, Palangos miesto, Rietavo, Šakių rajono, Šalčininkų rajono, Vilkaviškio rajono savivaldybių darbuotojams.

ASMENŲ, SIEKIANČIŲ EITI ARBA EINANČIŲ PAREIGAS VALSTYBĖS AR SAVIVALDYBĖS ĮSTAIGOSE, PATIKRINIMAS

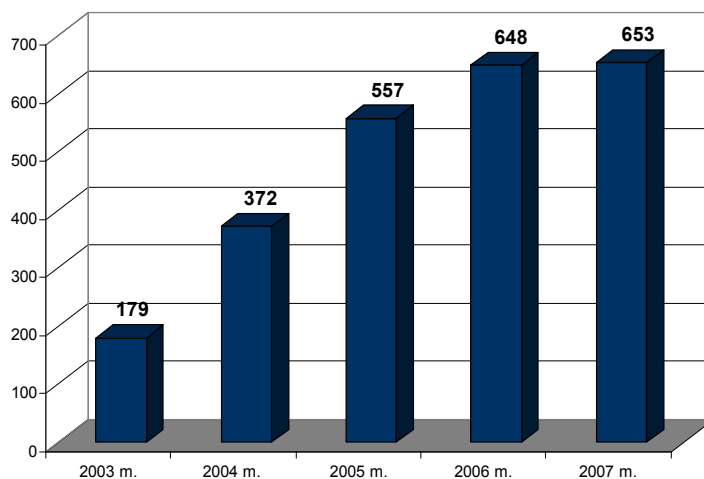
Vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsniu ir Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. 1484 „Dėl informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimo tvarkos patvirtinimo“ nuostatomis, 2007 metais patikrinti 653 siekiantys eiti ar einantys pareigas asmenys, dėl kurių prašymus pateikė:

- Lietuvos Respublikos Prezidento Kanceliarija;
- Seimas;
- Vyriausybė;

- Finansų ministerija;
- Susisiekimo ministerija;
- Sveikatos apsaugos ministerija;
- Teisingumo ministerija;
- Ūkio ministerija;
- Vidaus reikalų ministerija;
- Generalinė miškų urėdija;
- Generalinė prokuratūra;
- Mažeikių rajono savivaldybė;
- Muitinės departamentas;
- Panevėžio miesto savivaldybė;
- Policijos departamentas;
- Tauragės apskrities valstybinė mokesčių inspekcija;
- Vadovybės apsaugos departamentas;
- Valstybės turto fondas;
- Zarasų rajono savivaldybė.

Privaloma tvarka pateikta informacija apie 230 asmenų, kurie siekė eiti pareigas, į kurias skiria Seimas, Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkas, Vyriausybė arba Ministras Pirmininkas, taip pat valstybės ir savivaldybių įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų, viceministrų, ministerijų valstybės sekretorių, ministerijų sekretorių, skiriamų savivaldybių merų pavaduotojų, ministerijoms pavaldžių įstaigų vadovų ir jų pavaduotojų pareigas.

2003–2007 metais patikrinti asmenys, siekiantys eiti arba einantys pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigose

2007 metais patikrintų asmenų skaičius beveik nepakito. Nors praeitais metais įvyko vietos savivaldos rinkimai, tačiau prašymų skaičius patikrinti asmenis beveik nepakito, nors į pareigas savivaldybėje buvo skiriami asmenys, apie kuriuos informacijos pateikimas yra privalomas.

Kelioms įstaigoms (Sveikatos apsaugos ministerijai, Šilalės, Plungės, Pagėgių, Palangos, Skuodo, Jurbarko, Tauragės, Neringos savivaldybėms, Valstybinei geležinkelio inspekcijai) prašymai pateikti informaciją apie asmenis, einančius pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, buvo gražinti, kadangi nebuvo nurodyti teisės aktuose nustatyti būtini motyvai, dėl kurių priešasčių yra prašoma pateikti informaciją.

Siekiant užtikrinti visapusišką asmens tinkamumo eiti pareigas įvertinimą, būtina tobulinti informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės tarnyboje, paklausimo ir pateikimo tvarką:

- numatyti konkretų sąrašą subjektų, kurie turi teisę kreiptis su prašymu patikrinti asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės tarnyboje, įgaliojimų tokiems subjektams suteikimo tvarką;
- nustatyti konkrečius kriterijus, kada laikoma, kad asmuo yra netinkamas eiti pareigas valstybės tarnyboje;
- nustatyti konkrečius motyvus, kada privalomai yra tikrinami asmenys, jau einantys pareigas valstybės tarnyboje;
- sutrumpinti informacijos pateikimo terminus.

Tuo tikslu STT parengė ir Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui pateikė Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 9¹ straipsniu projektą.

KORUPCIJOS TYRIMAI

Vienas iš veiksmingiausių korupcijos kontrolės ir prevencijos mechanizmų yra korupcijos diagnostika (sociologiniai tyrimai), kurią pasitelkus lengviau nustatyti gyventojų požiūrį į korupciją, jos paplitimą, taip pat asmeninę žmonių patirtį susiduriant su korupcijos atvejais, įvertinti antikorupcinių priemonių efektyvumą ir suvokiamą korupcijos problemos mastą, palyginti su kitomis socialinėmis problemomis.

Siekdama tobulinti korupcijos lygio matavimo ir kovos su šiuo reiškiniu įgūdžius, STT 2007 metais inicijavo:

- sociologinį tyrimą „Korupcijos žemėlapis 2007“;
- ekspertinį tyrimą „Korupcijos pasireiškimas teikiant suaugusiųjų reabilitacijos paslaugas“, kurį atliko Teisės institutas. Šio tyrimo metu buvo atlikta suaugusiųjų reabilitacijos paslaugas reglamentuojančių teisės aktų analizė, kuri aptarta su Sveikatos ministerijos atstovais.

ANTIKORUPCINIS VISUOMENĖS ŠVIETIMAS IR INFORMAVIMAS

Tikslas – didinti visuomenės informuotumą apie korupciją.

VALSTYBĖS TARNAUTOJŲ ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS

Skleisdama aktualią antikorupcinę informaciją šalies savivaldybių ir valstybės institucijų tarnautojams ir darbuotojams, 2007 metais valstybės ir savivaldybės institucijų prašymu STT surengė 43 antikorupcinio švietimo seminarus:

- Akmenės rajono policijos komisariate;
- Biržų rajono policijos komisariate;
- Kalėjimų departamente;
- Kauno karo prievolės centre;
- Kauno klinikose;
- Klaipėdos apskrities valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje;
- Klaipėdos apskrities viršininko administracijoje;
- Klaipėdos karo prievolės centre;
- Klaipėdos rajono savivaldybėje;
- Kretingos rajono savivaldybėje;
- Kupiškio rajono policijos komisariate;
- Marijampolės policijos komisariate;
- Neringos savivaldybėje;
- Pakruojo rajono policijos komisariate;
- Palangos miesto savivaldybėje;
- Panevėžio miesto ligonių kasos įstaigoje;
- Panevėžio miesto pataisos namuose;
- Panevėžio miesto vyriausiajame policijos komisariate;
- Panevėžio rajono policijos komisariate;
- Panevėžio teritorinėje muitinėje;
- Pasvalio rajono policijos komisariate;
- Plungės rajono eismo priežiūros tarnyboje;
- Plungės rajono savivaldybėje;
- Respublikinėje eismo priežiūros tarnyboje;
- Rietavo rajono savivaldybėje;
- Šiaulių apskrities ligoninėje;
- Šiaulių rajono policijos komisariate;
- Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamente;
- Šiaulių tardymo izoliatoriuje;
- Šilutės rajono valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje;
- Tauragės apskrities viršininko administracijoje;
- Telšių rajono savivaldybėje;
- Utenos apskrities viršininko administracijoje;
- Vidaus reikalų ministerijoje;
- Vilniaus rajono savivaldybėje;
- Vilniaus Santariškių universitetinėje ligoninėje;
- Vilniaus universitetinėje vaikų ligoninėje.

ANTIKORUPCINIS ŠVIETIMAS BENDROJO LAVINIMO IR AUKŠTOSIOSE MOKYKLOSE

Bendrojo lavinimo mokyklose. STT darbuotojai, siekdami ugdyti moksleivių antikorupcinio elgesio principus ir normas, skaitė antikorupcijos tema paskaitas Kauno miesto Petro Vileišio ir Aleksandro Stulginskio, Radviliškio rajono Šaukoto pagrindinės mokyklos, Šiaulių miesto Stasio Šalkauskio, Panevėžio miesto Vytauto Žemkalnio, Panevėžio rajono Ramygalos, Pasvalio miesto Petro Vileišio, Panevėžio miesto „Minties“, „Vyturio“, Klaipėdos „Versmės“ bendrojo lavinimo mokyklose ir gimnazijose.

Kad paskatintų moksleivių antikorupcines iniciatyvas, STT nuo 2004 metų organizuoja Jungtinių Tautų paskelbtos Antikorupcijos dienos minėjimą bendrojo lavinimo mokyklose ir skelbia akciją „Švietimas prieš korupciją“. Ši akcija kasmet sudomina vis daugiau dalyvių: 2005 metais tokius renginius organizavo 10 šalies mokyklų, 2006-aisiais jų padaugėjo

daugiau kaip 3 kartus, o 2007-aisiais – daugiau kaip 6 kartus (akcijoje dalyvavo 31 Šiaulių apskrities, 100 Kauno apskrities, 20 Panevėžio apskrities, 34 Klaipėdos apskrities ir 4 Vilniaus apskrities mokyklos).

Vykdydama NKKP nuostatas ir siekdama diegti antikorupcinio švietimo programas bendrojo lavinimo mokyklose, STT surengė susitikimus su šių Vilniaus apskrities savivaldybių švietimo skyrių vadovais:

- Alytaus miesto savivaldybės;
- Elektrėnų rajono savivaldybės (Elektrėnų savivaldybėje organizuotame susitikime dalyvavo ir „Ažuolyno“ vidurinės mokyklos mokytojai ir mokiniai, kurie jau 4 metus aktyviai diegia šią mokymo programą savo mokykloje. Šie susitikimai buvo plačiai aprašyti vietinėje spaudoje. Atsižvelgiant į labai aktyvią šios mokyklos moksleivių antikorupcinę veiklą, 12 aktyviausių moksleivių buvo apdovanoti STT direktoriaus padėkomis);

- Kauno miesto ir rajono savivaldybės;
- Kretingos rajono savivaldybės;
- Neringos miesto savivaldybės;
- Šiaulių miesto ir rajono savivaldybės;
- Širvintų rajono savivaldybės;
- Švenčionių rajono savivaldybės;
- Telšių rajono savivaldybės;
- Trakų rajono savivaldybės;
- Ukmergės rajono savivaldybės;
- Vilniaus rajono savivaldybės.

2007 metais STT organizavo mokymus – kaip diegti integruotas antikorupcines programas – Kauno, Šiaulių, Ukmergės, Kretingos rajono, Kupiškio, Kėdainių rajono, Neringos miesto mokyklų vadovams ir mokytojams.

Aukštosiose mokyklose. Siekiant ugdyti aukštųjų mokyklų studentų nepakantumą korupcijai, surengtas susitikimas su aukštųjų mokyklų vadovais ir parengtas išplėstinis baigiamųjų bakalauro ir magistro antikorupcinių darbų temų sąrašas, kuris pateiktas Vytauto Didžiojo, Šiaulių, Klaipėdos universitetų studentams.

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto studentė už baigiamąjį bakalauro darbą „Lietuvos antikorupcinė politika: galimybės pritaikyti Hong Kongo ir Singapūro patirtį“ buvo apdovanota STT direktoriaus padėka ir STT atminimo dovana.

STT, siekdama glaudesnio bendradarbiavimo, sudarė bendradarbiavimo sutartį su Šiaulių universitetu.

2007 metais STT darbuotojai dalyvavo Klaipėdos universiteto studentų atstovybės organizuotoje diskusijoje kovos su korupcija klausimais ir visuomeninės organizacijos „Liberalios reformos“ organizuotos visuomenės diskusijoje „Ar įmanoma nugalėti korupciją?“.

2007 metais STT iniciatyva Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LiJOT) parengė ir išleido papildomą leidinio „Po skėčiu“ numerį, skirtą korupcijos ir antikorupcinės politikos Lietuvoje ir užsienyje problemoms aptarti.

RYŠIAI SU ŽINIASKLAIDA

Igyvendindama NKKP priemonių plano III skyriaus (Antikorupcinis visuomenės švietimas ir visuomenės parama) nuostatas, siekdama didinti visuomenės informuotumą apie neigiamas korupcijos pasekmes, aiškinti asmenų galimybes aktyviai pasipriešinti korupcijai ir remdamasi sociologinių tyrimų rezultatais (50 proc. Lietuvos gyventojų informaciją apie korupciją gavo iš televizijos, 12 proc. – iš spaudos), STT inicijavo socialinės antikorupcinės reklamos sukūrimą ir transliavimą 2007 metų lapkritį–gruodį per penkias didžiausias Lietuvos regionines televizijas: „5 Kanalas“, „Init TV (Kaunas), „S-Plus“ (Šiauliai), „Aukštaitijos TV“ (Panevėžys), „Marijampolės TV“ (Marijampolė).

STT darbuotojai dalyvavo Klaipėdos regioninės televizijos „Baltikum TV“ pokalbių laidoje „Rezonansas“, penkiose tiesioginėse radijo Klaipėdos kraštui laidose antikorupcijos tema, Panevėžio regioninės televizijos „KTV Plus“, „Aukštaitijos TV“ laidose, laidose „Savaitė“ (LTV) ir „Savaitės panorama“ (LNK).

2007 metais STT parengė ir išplatino 120 informacinių pranešimų apie kovos su korupcija aktualijas.

STT, siekdama skatinti viešas diskusijas kovos su korupcija klausimais, sudarė bendradarbiavimo sutartį su Lietuvos žurnalistu sąjunga.

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Tikslas – stiprinti bendradarbiavimą su užsienio valstybių institucijomis, kovojančiomis su korupcija, ir plėtoti geriausios patirties mainus bei sklaidą.

Visuotinai² pripažįstama, kad tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas yra pagrindinis kovos su korupcija veiksnys. Kova su korupcija turėtų būti stiprinama veiksmingai bendradarbiaujant, nustatant veiksmų galimybes, dalijantis patirtimi ir siekiant aukštų profesinių standartų.

GYVENDIMO BENDRADARBIAVIMO PROJEKTAI

STT, įgyvendindama Lietuvos Respublikos vystomojo bendradarbiavimo 2006–2010 metų politikos nuostatas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 561, toliau ketina dalyvauti vystomojo bendradarbiavimo projektuose perduodant kovos su korupcija patirtį pereinamojo laikotarpio valstybėms: Moldovos Respublikai, Ukrainai, Armėnijos Respublikai, Azerbaidžano Respublikai, atsigaunančiai po konfliktų valstybei – Irako Respublikai.

Moldovos Vyriausybės prašymu parengtas projektas „Seminaras korupcijos prevencijos ir baudžiamojo persekiojimo klausimais“, skirtas Moldovos kovos su ekonominiais nusikaltimais ir korupcija centro kovos su korupcija administraciniais gebėjimams stiprinti. Projektas įgyvendintas liepos 16–19 d.

Pagal Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos ir STT 2007 m. rugpjūčio 22 d. pasirašytą sutartį Nr. 8-98, rugsėjo 29 d. – spalio 6 d. įgyvendintas projektas „Stažuotė Lietuvos institucijose, atliekančiose antikorupcinę teisės aktų vertinimą“. Pagal projektą Lietuvoje lankėsi teisės ekspertų grupė iš Moldovos korupcijos prevencijos ir analizės centro, kurie susipažino su Lietuvos korupcijos prevencijos sektoriumi ir detalai išnagrinėjo STT patirtį, vykdant antikorupcinę teisės aktų ir jų projektų vertinimą.

Parengta ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai pateikta paraiška dėl projekto „Geriausios kovos su korupcija praktikos perdavimas Irako Respublikai“, skirto supažindinti Irako pareigūnus su Lietuvos antikorupcinio sektoriu ir kovos su korupcija priemonėmis baudžiamojo persekiojimo, prevencijos ir švietimo srityse. Projekto įgyvendinimas, numatytas II–IV ketvirtį, atidėtas dėl situacijos Irake.

BENDRADARBIAVIMAS SU UŽSIENIO ŠALIŲ INSTITUCIJOMIS IR TARPTAUTINĖMIS ORGANIZACIJOMIS

2007 metais buvo tęsiamas bendradarbiavimas su Latvijos korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuru (KNAB). Darbo vizitų metu pasidalyta patirtimi operatyvinės veiklos, informacinių technologijų klausimais.

STT kartu su Latvijos KNAB pirmininkauja Europos antikorupcinio tinklo (EPAC) antikorupcinių institucijų darbo grupei. Parengtas ir EPAC metinei Helsinkio konferencijai pristatytas dokumentas „Antikorupcinių institucijų bendri standartai ir geroji patirtis“, kuris priimtas kartu su EPAC Helsinkio deklaracija.

Tęsiamas bendradarbiavimas su Lenkijos Respublikos centriniu antikorupcijos biuru (CBA). Darbo vizitų metu aptarti klausimai bendradarbiavimo baudžiamojo persekiojimo srityje bei galimybės sudaryti abiejų institucijų bendradarbiavimo sutartį.

Tęsiamas bendradarbiavimas su Austrijos Respublikos vidaus tyrimų biuru (BIA) koordinuojant Europos antikorupcinio tinklo (EPAC) antikorupcinių institucijų darbo grupės veiklą. Taip pat pasirašyta partnerystės deklaracija dėl Tarptautinės antikorupcijos vasaros mokyklos (IACSS), kurios vienas iš steigėjų yra Austrijos BIA, pagal kurią STT bendradarbiaus derinant 2008 metų mokymo programą.

STT atstovavo Lietuvai Europos Sąjungos Tarybos Organizuoto nusikalstamumo tarpdisciplininėje darbo grupėje (MDG) svarstant ir priimant Tarybos sprendimą „Dėl Europos Sąjungos kovos su korupcija kontaktinių punktų tinklo“.

Parengtas susitarimas dėl bendradarbiavimo su Kirgizijos Respublikos nacionalinės korupcijos prevencijos agentūra kovos su korupcija ir korupcijos prevencijos srityje, kurį planuojama pasirašyti 2008 metais.

Tęsiamas bendradarbiavimas su Azerbaidžano Respublikos generaline prokuratūra keičiantis aktualia informacija, aptariant antikorupcinių projektų įgyvendinimo galimybes.

Bendradarbiaujant su Jungtinių Amerikos Valstijų ambasada Lietuvoje, dalyvauta JAV teisingumo ministerijos ir Federalinio tyrimų biuro (FTB) organizuojuose mokymuose turto išieškojimo klausimais. 2007 m. rugsėjo 18 d. Taline STT direktorius kartu su kitais Lietuvos aukščiausiais teisėsaugos pareigūnais susitiko su FTB direktoriumi Robertu Miuleriu (susitikimas buvo organizuojamas FTB Nacionalinės akademijos asociacijos Europos skyriaus 25-ųjų metinių proga).

² 2003 m. spalio 31 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos Rezoliucija 58/04 priimta Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją.

2007 metais STT bendradarbiavo su Europos Taryba (ET) teikiant ekspertinę paramą pereinamojo laikotarpio šalims. STT pareigūnai kaip ekspertai dalyvavo šiuose ET organizuojuose renginiuose:

- Moldovos Respublikos teisėsaugos pareigūnams skirtame seminare, vykusiame spalį Kišiniove, skaityti pranešimai ir teiktos konsultacijos baudžiamojo persekiojimo už korupcinius nusikaltimus klausimais;
- susitikime su Rusijos Federacijos Valstybės Dūmos atstovais „Teisinių ir kitų priemonių kūrimas kovai su korupcija“, vykusiame lapkritį Maskvoje, pristatytas Lietuvos antikorupecinis sektorius ir STT veikla.

Dalyvauta Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO/OECD) antikorupecinio tinklo renginiuose, skirtuose kovos su korupcija geriausios praktikos sklaidai pereinamojo laikotarpio šalims (seminaras korupcijos kriminalizavimo klausimais Almatoje, Kazachstane, kovo 26–28 d.; Kazachstano antikorupecinio sektoriaus pažangos vertinimas pagal Stambulo antikorupecinį veiksmų planą gegužės 21–25 d. Almatoje).

STT darbuotojai dalyvavo OLAF bendradarbiaujančių institucijų viešųjų ryšių atstovų tinklo (OAFCN) susitikime bei Jungtinių Tautų Kovos su narkotikais ir nusikalstamumu biuro organizuotame tarptautiniame seminare „Techninė pagalba įgyvendinant Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją“, taip pat atstovavo Lietuvos Respublikai GRECO 32-ojo plenarinio posėdžio metu.

Atstovauta Lietuvos Respublikai Europos Tarybos Valstybių grupėje prieš korupciją GRECO 32-ojo, 34-ojo ir 35-ojo plenariniuose posėdžiuose. Jų metu pradėtos nagrinėti kai kurių šalių III vertinimo turo (inkriminavimas ir politinių partijų finansavimas) ataskaitos. Taip pat dalyvauta GRECO organizuojuose mokymuose politinių partijų finansavimo ir III vertinimo turo klausimyno pildymo klausimais.

PASIŪLYMAI DĖL KOVOS SU KORUPCIJA

Pateikiame STT parengtus teisės aktų projektus dėl pakeitimų, kurie sudarytų sąlygas efektyvesnei kovai su korupcija ir pagerintų STT vidaus administravimą:

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 5, 6, 8, 9 straipsnių pakeitimo ir papildymo 9¹ straipsniu įstatymo projektas. Korupcijos prevencijos įstatymo 5 straipsnio 4 punkte numatytos priemonės pavadinimas tikslinamas, jį keičiant iš „informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje, pateikimas“ į „informacijos apie asmenį, kurį rengiamasi skirti ar kuris yra paskirtas į pareigas, pateikimas“. Atitinkamai įstatymo 9 straipsnyje tikslinamos ir keičiamos kitos šią korupcijos prevencijos priemonę apibrėžiančios nuostatos. Pakeitimais siekiama didinti įstatymo nuostatų veiksmingumą, užtikrinti informacijos apie asmenį pateikimą laiku ir supaprastinti procedūrą, ją padaryti sklandesnę. Įstatymo 6 straipsnio pakeitimo tikslas – padidinti korupcijos rizikos analizės kaip korupcijos prevencijos priemonės ir korupcijos prevencijos principų įgyvendinimo efektyvumą. Atsižvelgiant į šios korupcijos prevencijos priemonės praktinio įgyvendinimo problemas, įstatymo projekte siūloma papildyti straipsnį nauja 8 dalimi ir nustatyti, kad STT atlikus korupcijos rizikos analizę valstybės ar savivaldybės įstaiga korupcijos pasireiškimo tikimybės įvertinimą atlieka praėjus trejų metų laikotarpiui. Taip būtų užtikrintas grįžtamasis ryšys, didėtų valstybės ir savivaldybių įstaigų vadovų motyvacija ir gerėtų korupcijos prevencija. Įstatymo 8 straipsnio pakeitimu siūloma diegti privalomą teisės aktų projektų antikorporcinį vertinimą, kurį atliktų jo rengėjas. Tokia naujovė teigiamai paveiktų esamą situaciją, kadangi teisės aktų rengėjai būtų įpareigoti bet kokių atveju vertinti rengiamą teisės aktą antikorporciniu požiūriu. Šiuo pakeitimu siūloma galiojančių teisės aktų antikorporcinį vertinimą inicijuoti galinčioms institucijoms kreiptis į STT dėl tokio vertinimo teikiant tik motyvuotus prašymus. Taip pat šio įstatymo pakeitimu siekiama panaikinti galimybę STT atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorporcinį vertinimą ministro siūlymu, nes nėra tikslinga antikorporciniu požiūriu vertinti visų ministerijų, joms pavaldžių institucijų rengiamų teisės aktų projektų. Be to, numačius pareigą teisės akto rengėjui projektą antikorporciniu požiūriu vertinti pačiam, netikslinga palikti galimybę ministrui kreiptis į STT dėl teisės akto projekto antikorporcinio vertinimo. Įstatymo 8 straipsnio pakeitimu numatoma, kad STT atliktas galiojančio teisės akto antikorporcinis įvertinimas turėtų realią naudą – į jį turėtų atsižvelgti tokį teisės aktą priėmusi institucija, atitinkamai pataisydama šį teisės aktą, arba, jei manytų esant netikslinga tai daryti, – argumentuoti, kodėl į galiojančio teisės akto antikorporcinį vertinimą neatsižvelgiama. Korupcijos prevencijos įstatymo 9 straipsnio pakeitimais tobulinama galiojanti informacijos apie asmenį, kurį rengiamasi skirti ar kuris yra paskirtas į pareigas, tvarka. Įstatymo projekte numatoma Korupcijos prevencijos įstatymą papildyti 9¹ straipsniu, kuriame būtų nustatyti atvejai bei aiškūs kriterijai, kada ir kokią informaciją apie asmenį pateikus, asmuo būtų laikomas visiškai netinkamu pareigoms ir jo nebūtų galima skirti į pareigas, į kurias jis pretenduoja, taip pat nustatyti kiti atvejai, kada asmuo, skiriantis į pareigas, gali savo nuožiūra nuspręsti, ar asmuo dėl pateiktos informacijos netinkamas skirti į pareigas. Be to, numatoma galimybė, kad vertinant pateiktą informaciją būtų atsižvelgiama ir į kitas svarbias aplinkybes.

Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymo 12 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas. Siekiama nustatyti, kad registro tvarkymo įstaiga netvarkytų priimtų užklausų ir perduotų registro duomenų apskaitos, kai registro duomenys teikiami operatyvinės veiklos subjektams, naudojančiams registro duomenis jiems pavestoms operatyvinėms funkcijoms atlikti, užtikrintų tinkamą teisėsaugos institucijų aprūpinimą informacija, operatyvinės veiklos konspiracijos ir konfidencialumo principų taikymą bei Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nuostatų įgyvendinimą.

2008-AISIAIS METAIS

Atsižvelgus į visuomenės lūkesčius, 2008 metais baudžiamasis persekiojimas bus prioritetinga veiklos kryptis. STT sukurs centralizuotą žvalgybinės veiklos sistemą, kurios veikimas užtikrins nuolatinį informacijos apie korupciją ir su ja susijusius reiškinius rinkimą, apibendrinimą ir analizę, didins pajėgumus baudžiamajam persekiojimui vykdyti, specializuos funkcijas, skirs daugiau lėšų specialiajai technikai įsigyti, sudarys geresnes sąlygas pranešti apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

Sėkminga STT veikla sietina su greitu reagavimu į vidaus ir aplinkos pokyčius, efektyvia strateginio planavimo sistema, žmogiškųjų išteklių plėtra, kvalifikacijos kėlimu, infrastruktūros atnaujinimu, technologine pažanga, informacinių srautų valdymo sistemų diegimu, jų saugumo užtikrinimu, patirties perėmimu ir sklaida, socialinių garantijų taikymu, racionalių asignavimų administravimu. Šiandienos intensyviai besikeičiančioje aplinkoje institucija susiduria su būtinybe, taip pat ir galimybe prisitaikyti. Kad išliktų efektyviai veikianti, ji turi tapti lankstesne, laiku reaguoti į pokyčius, pasitelkdama naujas technologijas, taikydama naujus darbo metodus ir nuolat atsinaujindama. Todėl 2008 metais STT sieks sudaryti funkcionalias ir tarnybos patrauklumą didinančias darbo sąlygas STT darbuotojams, aprūpins juos būtinomis priemonėmis veiklai atlikti ir tobulinti, užtikrins darbuotojų socialines garantijas, sudarys sąlygas STT darbuotojams įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų institucijos efektyviai veiklai plėtoti.

Daugelyje sėkmingai su korupcija kovojančių valstybių pabrėžiama prevencinės veiklos svarba. Valstybei ir visuomenei yra daug naudingiau užkirsti kelią korupciniams nusikaltimams, šalinant jų priežastis ir sąlygas, nei likviduoti šių nusikaltimų padarinius. Todėl 2008 metais STT kartu su kitomis viešojo ir privataus sektoriaus įmonėmis, įstaigomis ir organizacijomis sieks sukurti efektyvią korupcijos prevencijos sistemą, kad aptikti mechanizmai ir procedūros, sudarantys prielaidas korupcijai, būtų pašalinami.

2008 metais STT antikorupcinis švietimas bus vykdomas orientuojantis į 3 socialines grupes: moksleivius, studentus, valstybės tarnautojus. Taip pat STT vykdys Pereinamojo laikotarpio institucijų plėtros priemonės „Kovos su korupcija stiprinimas“ projektą, kuriuo siekiama įgyvendinti regioninę antikorupcinio sąmoningumo didinimo kampaniją, kad keistųsi požiūris į kyšininkavimą, didėtų pasitikėjimas STT ir būtų skatinama pranešti apie korupcijos atvejus.

STT ir 2008-aisiais metais bus atvira visuomenei, pagal kompetenciją atsakys į visus su korupcija susijusius klausimus ir pateiks visą galimą (išskyrus atvejus, kai svarbu išsaugoti slaptumą) informaciją laiku, aiškiai, lengvai suprantama kalba ir pritaikyta kiekvienai tikslinei grupei.

Direktorius

Žimantas Pacevičius